

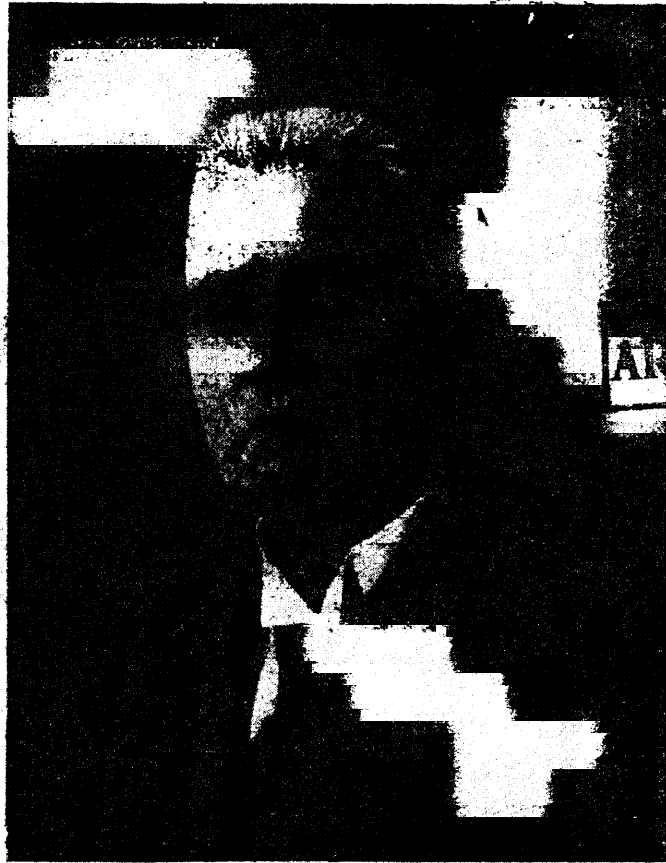
Hind 40 marka

6
MÄ
BER
6

ROMAN

N^o

4

SP-
7591

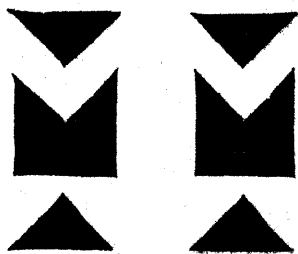
Riigivanem Jaan Teemart.

**KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG”
TALLINN, 1927. A. VI. AASTAKÄIK.**

Hindmõistatus

Nr. 4 (118).

Mõistatus

Hatastajaõele anti punaseristi märgi valmistamiseks 6 kõrwalkujutatud riidetükki. Wähese mõtlemise järele õmbles ta, ilma et mõne riidetüki kuju oleks muutnud, nad ühte.

Kuidas ta seda tegi?

Lahendused tulewad saata „Romaan'i“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. 16 kuni 31 märstini „Hindmõistatuse lahendus“ all. Lahendajate nimed avaldatakse „Romaan“ nr. 7 (121).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) I anne Ed. Wilde kogutud teostest; 2) E. Leino „Ühepäewa liblikad“; 3) Marie Underi „Weri walla.“

„Romaan'i“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 24 (114)

Ratsamehe kõnnaku lahendus.

Ma lillesideme wõtaks.

Ma lillesideme wõtaks —
sind köidaks sellega,
sind köidaks sellega ühte,
oh õnnetu Eestimaa!

Ma taewasina wõtaks,
wõtaks päikese särawa,
wõtaks eha, wõtaks koidu —
sind köidaks selleg a.

Ja armastuse ma wõtaks,
wõtaks truuduse, aususe ka,
ja köidaks sellega ühte
sind, kallis kodumaa!

Ja weresideme wõtaks,
wõtaks wennasüdame ma —
ja köidaks sellega ühte
sind, õnnetu Eestimaa! (Juh. Liiw)

Õigeid seletust saatsid:

Tallinnast: Ed. Arukäe, Herta Armann, Egon Awendt, A. Awendt, Karin Awendt, A. T. Altermann, K. Annok, Edith Arro, K. Allisson, Anna Anso, G. Antoni, Herta Berg, M. Braun, L. Bredmuth, Linda Berg, Fernanda Berg, H. Didwig, E. Didwig, Melanie Ehkmann, Aleksander Espe, Jaan Eemaun, E. Eemann, Erich Gutmann, V. Grüntal, Leo Grüntal, E. Heinrichson, W. Habak, H. Herodes, H. Heinbaum, Harald Hergauk, Helmar Hansen, O. Hawel, Erich Hartman, F. Issajew, Erich Johanson,

K Johanson, L. Isak, M. Isak, Rudolf Jurna, Harald Johani, Juuli Johannson, Milla Jeromin, And. Janson, Arwed Johannson, Felix Jerwan, A. Inthal, A. Kaiw, M. Kaiw, A. Kaiw, Hilma Keerd, M. Keerd, Heinrich Kuuli, H. Kuldner, Elmar Kerakas, A. Kook, Salme Kask, Bruno Kask, A. Kask, Anna Keerd, L. Kreegi, Aug. Kaasik, Elfride Kari, Hilda Kimmel, Elmar Kuusler, W. Luks, P. Lepa, A. Lucino, Julie Liebeon, M. Luikmann, Leida Laur, E. Lundmann, E. Luuk, H. Lagemann, H. Lagemann, Karl Luht, Ed. Martin, Paula Melifer, U. Mõtus,

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: H. Courths-Mahler: Juta. — Miguel de Unamuno: Armastus. — P. Grünfeldt: Wana määnd. — Arthur Schnitzler: Kolmekordne hoiatus. — Jarl Hemmer: Minewik ja tulewik. — Manfred Kyber: Musta näoga mees. — H. Wühner: Talwepäew. — Heinz Welten: Arsti soow. — Luise Westkirch: Libahunt. — Tött ja nalja.

Nr. 4 (118)

Weebruar 1927

VI aastakäik.

Juta.

Saksa kirjaniiku Courths-Mahler'i romaan.

4

„Mu armas, waene laps! Kuna ja kartes, et mind mõid erutada, nii palju pead kama-tama, siis olen kurb, et sulle seda pean tegema. Kas walu on nii suur?“

Juta sundis enese rahule.

„Ah emafene — see käib hooti — wahel õige kangesti — müüd on ta jälle parem.“

„Oled enama wistiski külmetanud, laps; sest müüdu on jul ju nii terwed hambad.“

Juta oli waewaga toibunud.

„Tead, emafene, ma jooksen kord õige ruttu omu Görgeri juure. Tema andis mulle hiljuti selle wästu waluwaigistawat rohku. Ka tema ütles, see tulla külmetusest, aga mööduwat warsti iseenejelt. Ja — mis puutub Fredy kingise, selleks meil weel raha on.“

Ta tõusis ruttu.

„Jah, laps, mine aga, mine. Meie wanaal sõbral on alati mõni rohi läepärast. Terwita neid minu poolt südamest. Oleme neile ju palju tänu wõlgu.“

Juta nokutas waid pead ja ruttas wälja. Näakida ta ei jaksanud. Pisarad olid tal kōris ja ahwardasid teda lämmatada.

Wõttes kübara ja mantli, jooksis ta Görgerite juure. Nimelt tädi Maria oli kodus. Juta langes mittes ta kätte wahesele.

„Laps! Laps! Mis paha on siis jälle jündinud?“ küsis wana daam ehmatades.

Juta raputas mittes pead.

„Ei midagi, tädi Maria — waid nutma pean. Lase mind nutta — ei jaks enam!“ ohkas ta.

Õnustlikult wõttis tädi Maria tal kübara peast ja awas ta mantli.

„Waene laps!“ ütles ta tasakesi.

Ja Juta nuttis wahetpidamata, kuna ta feha lödijes. Oli, nagu oleks ta tahtnud kõif oma walu wälja nutta.

Nii leidis nad doktor Görger koju tulles. Proua doktor jutustas mehele kõif ära ja see jättis Juta rahule, kuni ta pisarad enesest kuis wafid.

Siis waatas ta kaastundlikkudele nägudele, pühkis juuksed otja eest ja ütles tasakesi:

„Ma ei jõuduud enam, pui doktor. Pahanda minuaga. Aga ma ei jaksanud enam enama walitseada. Müüd jaan sellega jälle hakkama, sest pisarad kergitafid mu walu. Tahan müüd jälle olla wapper.“

Ta jutustas, mis ta emaga emist Fredist rääkinud.

„Müüd wõib ema arwata, et hambawalu pärast mitsju, kui mu silmades pisarate jälgi näeb. Ah, kui Leena juba siin oleks. Mulle näib mõni kord, et wõimatu on emale Fredi surma weel warjata,“ ütles ta lõpuks.

Proua ja herra doktor Görger julgustafid teda uuesti, ja pijut lohutatuna läks Juta jälle koju.

8.

Günter v. Hohenegg oli lähemal tänawamurgal seisnud ja Karl Lorenzit oodanud, kelle ta oli saatnud Juta juure.

Seftfaadik kui ta proua v. Wengerniga Jutat külastanud, ei olnud ta lafanud Jutale mõtlemast.

Wäikefe kawandi ajetas ta kohe oma kirjutaslana kohale, nii et see talle kohe üles waadates filma paistis.

Pilti paberist wälja wõttes nägi ta paberil wäikeft ümmargust plekki. Selles tundis ta ära püjara jälje, mis neiu filmast weeremud.

Kummaline — iial polnud teda ükski asi nii erutunud, kui see tumm püjar, mis neiu filmast weeremud. Weel iial polnud ükski naisolemus temale nii sügawat muljet awaldanud kui Juta Falkner.

Õhimeft korda äratas üks naisolemus temas joowi teda igamesti oma külge kättkestada tohtida. Seni polnud ta weel iial sellele mõelnud, et wõiks mõne naise pärast oma wabaduse ohwerdada. Juta Falknerile oleks ta selle wabaduse heameellega ohwerdanud, aga see neiu oli talle tema arwates kadunud. Ta katsus iseemast pilgata, et oma südamega andus neiuile, keda ta kellegi teise kaenlas näinud. Katsus enesele auku pähe rääkida, et Juta üldse ilus ja tema maitse järele ei olnud.

Uga see kõik ei aidanud. Ta tundis, et ta tunded Juta wastu muutusid ükka soojemaks ja elawamaks.

Teda waldas nagu jõulutunne, kui ta lumitunud tänawail mõnda waest last otsis. Nii leidis ta Karl Lorenzi, kes külmaft loidisedes, nähjasil silmil seisis ühe pagari afna taga ja hingas sooja, wärske jaa magusat lohna enesele, niipea kui üks käis.

Ükfi aega oli ta poisji silmitsenud, siis temaga juttu alustanud ja elawast poisjst lobu tunnud. Karl oli talle jutustanud, et tal isa ei olla ja ema ühele wabrikule põllejid õmblewat, mille eest saadud rahaga ta oma lastele siis leiba ostwat. Defene olla temal ka weel, aga see olla wäike ja ei käinud weel koolis.

Mis ta enesele jõuluks soowiwat, oli Günter poisjilt küsinud. See oli siis, Günteri arwates, kõige suuremad soowid awaldanud: woodriga palitu; „nagu see Lehmanni Gustawil on,“ jaapad ja suur meekoof, mil palju sukru peal.

„Uga meile jõulumees ei tule, ütleb ema. Waeseid inimesi ta ei tunne,“ oli Karl kurnwalt ütelnud.

Ja siis oli Günter temale ütelnud et ta kõik need asjad temale ostab. Karl Lorenz oli üllast herrat selle järele umbusklikult silmitsenud.

Uga Günter oli ruttu ta usalduse wõitnud, ja nii olid nad seltsis läinud ostusid tegema. Iga ostetud asja järele seletas Karl rõõmuft sõrawail silmil:

„Ema lohkeb rõõmuft!“

„Nüüd seisis Günter tänawal, nagu laps eme jõulu, ja ootas Karl Lorenzit. Kui pois wii maks ilmus, ruttas ta temale wastu.

„Noh, laps, kas oled minu käsu ka ilusasti täitnud?“ küsis ta ruttu.

Karl jutustas täpselt ja peaaegu sõna sõnalt, mis ta Jutaga rääkinud. Günter ei teadnud, kas pidi naerma wõi pahandama, kui Karl truustdamlikult teatas:

„Preili ei tahtnud killesid efiti wõtta, aga siis ütlesin temale kohe, et roosid kolm marka tüft maksid. Seda ei wõinud neift ju keegi arwata. Ja siis wõttis ta nad ometi.“

„Oh sina poisjipärli! Kui mulle forid weel tublit ja wäikimat armastuseposteljoni waja on, siis tahan jälle sinu walida,“ ütles Günter pool naerdes, pool pahandades.

„Kas ma siis kõik hästi ei teinud, armuline herra?“ küsis Karl pelglikult

„Mis ütles siis armuline preili kõige selle kohta?“ uuris Günter wastuse asemel.

„Ah, efiti oli ta wäga tõsine, aga kui ma talle ütlesin, et kelled nii kallid on, siis naeris ta ja ütles, et lasjeb Teid wäga tänada.“

Günteri paha tuju oli läinud. Juta oli naernud. See oli temale nagu kingitus. See rõõmistas teda, nii et kõik Karli oskamatusse muutas.

Naerdes silitas ta poisji uut mütji.

„Noh, nüüd lippa koju ema juure, Karl. Ütle talle terwiseid ja seda, et oleb tubli poisj!“

Lõbusasti jooksis Karl teele, ise raskest kandamiist hoolimata lustilikku wiiji wilistades.

Naeratades läks ka Günter edasi. Ta tee wiis teda Juta korterist mööda. Seal seijas ta hetke aega ja waatas üles walgustatud afende poole, oletades, et need afnad mitte preili töötoa afnad ei wõinud olla.

„Ta wiibib küll haige ema juures,“ mõtles ta. Siis ajas ta enese sirgeks ja ta suu ümber tekkis kurb joon.

„Tõesti, seisan siin kui armunud koolipoisj armfama afna taga. Rahju, et proua Loolo seda ei saa näha,“ pilkas ta emast ise.

9.

Günter von Hohenegg ei olnud tõesti mitte maiste warandustega warustatud. Juba warafult oma jalule seatud, elatas ta emast oma kirjatoijst. Tema wested olid armastatud, seft et nad olid lõbusad ja täis peent pilget ning

nalja. Kõik ajalehed ihkasiid neid. Ja kuna nad olid ihatud, siis maksti nende eest ka hästi. Sellepärast elas ta oma jüsetulekust kaunis jõukalt, kuid järele ei jäänud talle ometi midagi, ehk kui jäi, siis ainult pisut.

Kuna ta oma ülespidamiseks pidi töötama, siis puudusid tal aeg ja rahu suuremasse töösse süveneda, ehkki tal palam soov oli raskemaid ülesandeid lahendada. Tema igatsetud eesmärk oli enesele niipalju raha koguda, et pikemat aega igapäevase leiva murest vabanes. Siis tahtis ta kárarikkast áripáemaelust tagasi tõmbuda ja mõned aastad üksikult ning vaikiselt elada ning töötada. Temal oli ka ju nii mõniigi pikem töö káwandina valmis. Ja need tööd ootasid ta lauasahilis wáljatöötamist

Mõteldes neile igatsetud, eefimata tööaastatele, seisis ta waimuáilmade ees ikka jälle wana poollagunenud herrastemaja: tema suguwõja párisoja, mille Udo von Hohenegg baroki õitse ajal, aastal 1670, oli ehitada lastanud.

See kaunis kódimenud maja oli ta ainus párandus, mis ta isa talle párandanud. Kõik muu Hoheneggide warandus oli üle láinud wóorastesse kátesse. Waeseks jäänud isa pojale ei oleks ta see maja weel alles jäänud, kui wálsaldajad seda kaunis wáártuseta maja kokuwarisemisele ei oleks játnud wiimseks pelgupaigaks.

Alastajajad oli Hoheneggide suguwõja seal elanud, kuni Günteri wanawana isa aastal 1820 oli uue, losfikujulise maja ehitada lastanud, et ta abikaasa, jündinud krahwinna Rittberg, kes wanas majas enam elada ei tahtnud, rahule jää.

Seftjaadid polnud wana herrastemaja enam dieiti kohendatud. Herrased áfusid tol korral uude losji, mis, weerandtundi wanaft eemal, oma torniga uhkesti taewa poole osutas. Wanasse majja asetati walitseja ja teised ametnikud. Kallid mööblid, mis uude losji wiidi, wahetati lihtjate wastu ümber. Wáártuseta asjad asetati kuuri ja aita ning keegi ei hoolinud neist enam.

Seftjaadid olid Hoheneggid máest alla libisenud. Juba Günteri isa oli peaaegu ainult wólad párinud. Tema polnud osanud mõisat dítsmuisele wiia. Ta oli nõrga ífeloomuga, kes weel sellegi ára pillas, mis weel járel oli. Günteri ema oli ilmaaegu püüdnud páasta, mis weel páasta oli. See tarf, energiline proua, kelle ífeloomuomadused Günter párinud, oli wiimaks tagajarjetus wóitluses koku warisemisele, kui Günter 16 aastat wana oli. Siis oli ífalt wíimne tugi kadunud. Hoheneggi mõis oli oksjonile láinud — ainult wana herrastemaja oli sellest wálja erandatud. Ametnikud i:od sealt lastanud, kui Günteri isa suri. Müüd

oli ta tühi. Minult wanad mööblid ja asjad seisis weel aidas ja kuuris. Mendega saadi mõned toad möbleerida, kui seda wajadus nõudis.

Juba enne isa surma oli Günter Hoheneggist lastanud ja oma jalale asunud. Wáike legaati, mis ta ema óde talle párandanud. Ta oli teinud oma doktorieksam ja hafanud kirjanikuks.

Kui ta mõtles, et tahab ford áfjinduses tõsisele tööle ájuda, siis nági ta ennaft Hoheneggi wanas herrastemajas. Seal ilufas boroffmajas, mil kummaliselt keeruline eeskülg ja mis weel lagunenudeski maalerialliku piltili pakkus, lootis ta leida rahu ja helemust, kuitigi teda midagi muud ei tõmmanud koju, mis talle oli jäänud wóbraks.

Ága kokuhooid arenes pikkamisi — waga pikkamisi. Pisut oli ta ometi jäänud oma suguwõja wõjaks; armastus ja eelistus toreduse ning mugawuse wastu peitus tal weres. Temale náis olemat nii mõniigi áji wájalik, millest ta oleks wóimud ilma olla, kui tahtis warem íhile jaada.

Nii ootas ta weel praegu oma aja tulemist, tundes kindlasti, et tas peitusid warandused, mida waid waja oli esile tuua.

Müüd kuuris ta elu selle allikal. Seda armas ta enne suuremate tööde algamist wájalikuks.

Ta wáike poisimeheforter oli elegandilt ja mugawalt ísje seatud Berenaine kandis hoollit korra ja puhtuse eest ja keetis talle ka, kui tal aega ei olnud wálja minna. Enamasti aga íoi ta restoraanis. Samuti jai ta palju kútsleid.

Tána õhtul oodati teda jälle Wengernide juures. Ága ta ei tahtnud sinna warem minna, kui teadis, et majaherra kodus oli. Fritz v. Wengern oli adwofaat ja oli úbe osa praktikaft juba ífalt üle wótnud, kes mõne aasta páraft tahtis wanapólwe pidama hakata. Fritz pidi seni „íisje töötama.“ Ja seda ta ka hoolega tegi, ehk ta küll ífal teadis olemat suure waranduse ja naisega hulga raha kaaja oli saanud. Tema töötas búroos palju ja ei tulnud sealt niipea koju, seda teadis Günter.

Sellepáraft istus ta weel laua juure, et tüki aega töötada. Ága töö tána ei edenemud. Íffa jälle waatas ta úles wáike káwandi poole. See pilt kútkestas teda. See oli tema arust nii kummaliselt armas.

„Kus ma teda ometi juba olen náinud?“ mõtles ta ikka ja ikka jälle.

Wiimaks nõjatas ta toolitoele ja jái piltili úfjilmi waatama. Nági piltili kaswawat — suuremaks ja suuremaks, kuni ta oma ees nági kogu maastikku. See oli nagu uenágu.

Seal seisis toredad wanad bukpuud oma tihedate lehekróonidega. Minult íit ja sealt tungis mõni páikesefiir lábi tuulest liigutatud

lehtede. Linnud laulsid okstel, putukad suris-
tasid õhus, nagu jahti pidades tantsumate päi-
feskünte peale.

See on Hoheneggi bukturistik, mõttes ta
poolärkawas uuenäos, ja ta filmad läksid kiini.
Aga pilt ei kadunud. Ta nägi waimus buktu-
ristikku, mis Hoheneggi wana herrastemaja
lähedal seisis, oma ees. Ja see sarnanes täiesti
Juta Falkneri kawandile. Kui tihti oli ta poisife-
jena seal hulkunud, kui tihti mõnel kännul istu-
nuud ja putukate mänglemist päikese käes sil-
mitsenud. Seal istus ta nüüd jälle uuenäos ja
lastis koduõhul emast ümbritseja. Ta süda oli
nii täis ootust, nagu peaks sündima midagi
imeilusat, ebaharilikku. Ja sealt see juba tuliigi
— see imetaolik, arusaamatu, wanalt prants-
lastekiwilt teiselt poolt bukturistikku, sealt ta
tuli juba — fergel jalul — tema õnn. See
kandis Juta Falkneri koju. Ühelt ja wabalt
kandis ta oma pead, filmad maha löödud.

Lähemale ja lähemale tuli ta.

"Juta!"

Waljusti hüüdis ta jeda nime — ja me-
nägu haistus.

Chmatades waatas Günter oma ümber ja
fargas toolilt püsti.

"Bagana lugu! Uhm, et magasin ja nägin
und!" hüüdis ta ja äigas käega üle otsejäre.

Jah, ta oli und näinud Juta Falknerist,
kes kedagi teist armastas, keda ta tema nähes
oli fündelnud.

Masnikult waatas ta fella.

"Kumal, terve tunni olen siin istunud ja
mistannud. Nüüd on waja rutata, muudu jään
weel hiljaks," jatkas ta oma fonet.

Ruttu läks ta magamistuppa riietuma.

10.

Loolo v. Wengern wõttis teda wastu mos-
sis mokil.

"Nii ebatäpne, herra v. Hohenegg! Peaksin
olema Teile kuri."

Günter fündles ta fätt.

"Palun wäga wabandust, armuline proua.
Awalikult velda — olin magama jäänud ja
selle tagajärjel jäin hiljaks. Naerge mind trah-
wiks wälja!"

Ja Fritz Wengerni juure astudes jatkas
Günter:

"Kas pean fimult ka wabandust paluma,
Fritz?"

See nokutas energiliselt pead.

"Aga tublisti, mu poisj! Seft mina olen,
kes kannatab. Siiglanäljast hoolimata ei last-
nud Loolo mind lara juure. Ole rõõmus, et
ma weel nalga pole furnud," naljatas ta.

Loolo otsejäre läks fipra. Ta mehe piitut
jäme wäljendus ei meeldinud talle, seft ta ei
armastanud oma meest sedawõrd, et ta nõrkus-
teft oleks üle waadanud. Wõimalik, et ta üldse
ei armastanud — wähemalt nüüd mitte enam
— kolmeaastase abielu järele. Loolo armastas
waheldust; tema oli nende naiste liigist, kes
oma tunded wäikseste armastemisteks jagawad.

Et Günter v. Hohenegg, kelle huwitaw isik
teda kofe kütkestas, kui ta mees ühel päewal teda
temale tutvustas, tema edewaid manöövreid
tähele ei pannud, oli talle arusaamatu. Günteri
tagasihoidwus fohendas tule ta rimas eriti
põlewaks. Ühtlasi haawas see Loolo edewust,
et Günter kofe nagu teised wõlutuna ta jalgade
ees ei seisnud. Nüüd tahtis ta teda weel alles
dieti kütkestada, kuigi see seni ei olnud forda
läinud. Esiteks oli Günter läbiläbi aus mees,
kes sõbra majast mõnefugufel wabandusel sil-
mapilt oleks eemale jäänud, kui ta enese peale
ei oleks kindel olnud, ja teiseks oli ta jüda
nii täielikult täidetud Juta Falknerist, et seal
teistel naistel enam ruumi ei olnud.

Müüdi lauda.

Soe wõlurwus lehwis maitsefalk faktud lara
kohal. Pünase warjuga faktud lamp heitis
roosakat walguft sellele ja peegeldus häbenou-
des ning lihwitud kristallis. Igal pool fädele-
fid tulefädemed.

Fritz Wengern pani kofe laclambi põlema
nii et ilus tuba kofe oli walguftatud iga
wiimse nurgani.

• Loolo mosfistas mokke.

"See teraw walguft, Fritz! Oled eht bar-
baar!" hüüdis ta pahafelt.

Fritz naeris.

"Sõõmise ajal pead enesele jeda lastma
meeldida, Loolo. Sõõmise juures peab kõik
walge olema. Siis näed, mis sõõd. Järeksõõgi
pühul fustutame jälle fuure lambi, et fut-
nurgaw oleks westelda," seletas ta lõbusasti.

Tema oli heatahtline, süütu mees ning
põbrafekt armunud oma ilufasse naifesse, aga
ta jäi õnети perechefeks majas. Niipalju kui
wõis, andis ta Loolole järele, aga ta ei last-
nud emast tiranniseerida. Loolo armastufes ta
ei kahelnud. Mehe iseteadmufega, kes oma
naifele kõik wõib pakkuda, eeldas ta enesest-
mõistetawalt, et Loolo armastus ja trundus
igawesti temale fuulus.

Nii siis oli Fritz v. Wengern oma abieluga
wäga rahul ja andis sõbrale Günterile alati
nõu, naist wõtta. Alma kadefufeia ja ausaft
füdameft tunnustas ta Günteri tublidust ja
waimufust. Mitte wähemafki fahfufust ei teffi-
nud temas, et Günter ta naifele wõiks farde-
tawaks faada. Ta ufaldas oma naist ja sõpra

piiritumalt. Rahulikult nägi ta, kuidas ta naine Günteri jeltki otjis. Ta mõis sellest aru saada, et ta tema waimuka sõbraga nii palju juttu wõstis, ja rõõmustas, et Loolo ja Günter nii hästi üksteiselega läbi said.

Õnnetu ei olnud Günterile sõbra usaldus ja proua Loolo armastuswääriline lahkus tülitaw. Ta oli proua Loologa heameelega wõistelnud. Proua Loolol oli ärkmuist ja pealiskaudsemal tutvusel oleks wõimud teda isegi wainnikaks arwata. Ja ta iludusest tundis ta sama löbu, mis tuntakse ilusa pildi waatlemisel. Pealegi oli tal ojaaks alati hea wastuwõtt, nii et ta kui üksik mees hea meelega neile tuli.

Uga müüd oli Günter juba ammu selgusele jõudnud, et proua Loolo ainult filmapimeestaja oli ja teda heameelega oleks tahtnud oma wõrku wedada. Niipea kui ta seda märkas, oli ta tema wastu teise seisukoha wõtnud. Ta püüdis Loolot oma rahu ja rahulikuse läbi jahendada, katjus talle selgeks teha, et ta armastus ainult ta abikaasale peab kuuluma. Nii muutus proua Loolo ifta kärjitudmaks, ifta awalikumaks. Ta tahtis Günterit ära wõita juft sellepärast, et see wastu panu.

Ujajooksul muutus see oluford Günterile wäljakannatamatuks. Ta hakkas ilmuma harmemini, ilma et seda Fritz oleks tähele pannud. Ta hoidus Loologa nelja silma alla jäämast.

Käraft üheskoos Juta Falkneri juures käimist ei olnud nad üksteist enam näinud.

Niipea kui supp lauale toodud, ütles Loolo wõluma naeratusel saatel:

„Teie ei ole meil enam kuu aega käinud, herra v. Hohenegg. Kas Teil siis meie jaoks aega ei olnud?“

„Nägime üksteist ju alles eile, armuline proua.“ wastas Günter rahulikult.

„Tõsi küll, pildiohmisel. Uga külastanud ei ole Teie meid kogu nädal, ja kui ma Teid eile ei oleks wormilikult palunud, kes teab, millal Te siis oleksite tulnud.“

„Tihhi käimine tülitab teid, armuline proua.“

„Ah, ära räägi lolliust, mu poisj,“ ütles Fritz lõbusasti. „Sa tead ju, et meie alati oled armas ja soowitud külaline.“

„Ma mängisin küna pealegi jõulumeest,“ ütles Günter juttu nuijale juhtides.

„No noh — kuidas siis jeda?“ küsis Fritz imestades.

„Dieta tajujin waid wõlga,“ ütles Günter.

„Teie teate, armuline proua, mis lepingu ma preili Falkneriga kawandi suhtes tegin.“

Loolo jäi kuulama.

„Ah nii! Te pidite mingijugusele lapsele midagi kinnima. Pealegi — kas ei leidnud teie, et see noore neiu poolt pisut pealetikku

oli, et ta Teile ametuse tegi? See on kinniline asi, et see noor daam emast nii daamilikult üles pidas ja selle juures kõik taktitunded unustas!“

Günteri otsaesine läks punaseks, nii pahane oli ta. Kes see proua Loolo siis öieti oli, et ta julges Juta Falkneri üle nii upjakalt kohut mõista?

„Siin pean ma preili Falkneri tingimata oma kaitse alla wõtma, austatud armuline proua. Tema on tingimata igas juhtes daam, mis ju ka täitsa loomulik on, kuna ta isa oli jalandunif. Mina olin teda ilma tahtmata ta tumetes haawunud ja ta juhatas mu suure tahtimudega õigele teele. Üllamalt ei oleks ta emast jaamudki seft looist wabastada.“

Loolo pigistas huuled kokku. See kõlas peaeagu noomitusena. Uga enne kui ta midagi jai wastata, küsis ta mees heatujuliselt:

„Mis see preili Falkner siis tegi? Jutus-tage ometi mulle ka.“

Lühidalt ja asjalikult teatas Günter, aga Loolo oli südames sellest ometi ärritatud. Et Günter Juta poole hoidis, see wihastas teda, kiati weel mõeldes, et tema nad kokku oli juhtinud.

Fritz kuulas tähelepanelikult. Günteri lõpetades ütles ta rahulikult:

„Ei, Loolo, selle juures ei leia ma tõesti midagi tahtitust.“

Loolo wõttis ruttu lonksu weini.

„Ah, teie mehed ei ole niisugusel puhul asjatundjad. Takt on eriti naiselik woorus, mida teie ei oska hinnata!“ hüüdis ta pahajelt.

Fritz naeris.

„Oh häda! Näed müüd, Günter, müüd on Loolo meid elegandit liiwale wedanud. Uga see ärgu rikkuga meie isu. Seft mis on meil lõpuks selle wäikse maalrimaga tegemist! See on ju sinust wäga ilus, Loolo, et teda toetasid ja talt pildi ostsid. See teeb ju heale südamele au. Mina ei taha Günteriga ka mitte pahandada, et ta hinna pildi eest nii kõrgets ajas.“

„See hind ei olnud selle pildi eest tõesti mitte kallis,“ seletas Günter ruttu.

Fritz wiskas käega.

„Usum, usum, mu poisj. Pealegi — see wäike maalrima rõõmustas wististi, et jada marka enam jai. Ja see wäike wõrukael weel fellele Günter jõulufingituse tegi, rõõmustab jannuti. Kui ja, armas Loolo, selle pildi tõesti tädi Bertale kingid, siis ütlen talle waimimist nõudes ka, et pilt kolmsada marka maksab. Tead ju, tema hindab kõiki kingitusi rahalise wäärtuse järele. Temale on kolmesaja margane pilt palju armsam kui kahesajane. Kuna ta

riitas tädi on ja kõik me perefond temalt päranduist ootab, siis on see meile mõib olla isegi kasulik, et nii helded oleme. Kes teab, kui palju enam ta meie peale siis oma testamendis mõtleb. See on hea teo õnnistus, et ta ka edasijämnitades head jünnitab. Proovit, Günter, head tädid elagu!"

Günter mõttis klaasi.

"Ja temale, kes selle ilusa kõik korda saatnud, ma mõtlen Teid, armuline proua — olgu see klaasi pühendatud," ütles ta wiisakalt, naljaga pilwi Loolo otjaesijelt eemale peletades.

Siis mõttis ta kõhe teise teemi. Ta ei jaksanud sallida, et siin veel Jutat nimetati. Ta oli Loolo vastu eriti lahke, et selle hea tuju püüts.

Alga see fundus mästitas.

Kui ta enne kekkõid koju läks, walitjes temas suur tüdimus. Ta soowis, et tal enam waja ei oleks proua lähedal wiibida. Nii armas kui talle Fritz, Wengern oli, nii armas kui talle ka ta selts oli, proua Loolo tegi temale kordkorralt ifka raskemaks seda seltsi nautida. Löbujad õhtud muutusid talle ifka piinlikumaks, ja ta soowis, et neijt külastäitubest wabaneks.

Alga seda ei mõinud ta teha ilma Fritzju haawamata, kuna ta temale ju ei tohtinud tött tunnistada.

Sellepärast mõttis ta koju minnes nõuks, mõimalikult energilijelt tööle asuda ja mõimalikult palju raha teenida. Ta kujutas enesele ette, et ta ehk kewadeni enesele juudab niipalju raha koguda, et mõis rahulikult oma wanasje ifaijade maija tagasi minna. Siis tai ta ka Wangeruidest pikkamijti lahti. Ja töö juures lootis ta ka unustada mõinwat seda waikset, kahwatut neuit, kel nii kummalised suured, halid filmad olid.

11.

Kaks päewa enne jõulu jõudis Leena oma lapsega Berliini. Juta oli temale waksalijse wastu sõitnud.

Tema ema oli ifka karsitumalt oodanud päewi, mil ta tütar oma lapsega koju jõuaks. Juta oli ema palju korda pidanud paluma rahulikuna olla.

Ka täna, enne majast lahtumijst, maritjes ta enne weel kord tungiwalt, et ta ennast Leena tulekul ei laseks erutada.

Ta oli ka doktor Görgerit palunud kohal olla, kui Leena ja ema üksteist jälle nägid, et ta tarberral oma autoriteediga mõiks wahela astuda.

Juta ise oli wäga juures ärewufes ja jaksas oma waimufindlust ainult suure waewaga

alal hoida. Sest temal olid ju weel rasked tunnid ees.

Kõige esiti pidi ta Leenale teatama Fredi kurba surma ja talle ütlemä, et emal sellest weel aimugi ei olnud. Ja et ta Leenaga jaoks rääkida, siis oli ta emale ütelnud, et nad kaks tundi hiljem kohale jõuawad, kui see tõesti oli. Ta tahtis Leenaga esiti sõita Görgerite juure, kus neil mõimalik oli ekfitamata rääkida.

Et kodust waremijni wälja saada, oli ta ennast wabandanud tarwiliku käiguga, mis pidada tegema, enne kui waksali läks.

Seda oli ta siis ka kõik saanud nii läbi wiia. Mõinat maritseti weel eraldi, et ta emä hoolega filmas peaks. Siis läks Juta waksali.

Rong jooksis suurde kotta, kus hull inimeji ootas. Suuril filmil wahtis Juta wagunirida. Ja nägi siis ühe teise klaasi waguni afna taga tutawat nägu. Leena lehwitas temale taskurätikut. Mõni sekund hiljem hoidsid nad üks-teist muuksudes käte wahel. Nagu wärin jooksis Jutast läbi. See Leena tuletas talle müüd palju wähem meele seda priiket, tragit tüdurikut, kes mõni aasta tagasi oma armsamaga teele läinud.

Juta jülda pöfjus pelglikult ja rahutult. Müüd pidi Leena, kes näis ise wajawat kaitset, kuulma Fredi surmateate. Uued mured ja kartused tõusid Jutas; ta nägi enese ees häda ja mõitlusi. Alga ta teadis ka, et pidi olema müüd kahetordsest tugew — emä, Leena ja ta lapje tarwis. Müüd mõis ta wähemalt Fredi surma hirmsa saladuse dega jagada; juba see näis ta meelest olewat suur heategu.

Kui õed üksteist olid teretanud, tuli kord ka wäikse Walli kätte, kes emä fleidijabast finni hoidis ja tädi poole suuril jiniifilmil üles wahtis. Ta nägi paksus, walges mantlis, mis Juta Neopeli saatnud, nii kena ja armas wälja, et Juta ta üles tõstis ja innikalt oma rinnale surus.

Juta kandis lapje auto juure, mis jaama ees ootas. Laps hoidis ta kaela ümbert pehmesti ja armsasti finni.

"Kui emale peame ütlemä, et Fred surmud on, siis peab Walli ta kaela ümbert finni wõtma, ja siis ehk jõuab emä seda kanda," mõtles Juta.

Auto wurises mööda tänawat ja peatas kümme minutit hiljem Görgeri korteri ees.

Juta tellis auto kõhe hiljemaks tagasi, et siis õe seltsis sellega koju sõita.

"Miks ei sõida me kõhe emä juure, Juta?" oli Leena küsinud.

"Sest et ma sinuga enne weel midagi pean rääkima, Leena. Omu doktor ja tädi Maria andsid meile oma korteri tarwitada ja tädi

Maria võtab Walli oma hoole alla, seni kui jüuga räägin."

Müüd olid õed jõudnud Görgerite juure. Leena ja tema laps võeti seal labkesti vastu. Aga see teretus oli lühike. Tädi Maria tegi enese kohe Walliga sõbraks, nii et see enese lastis teise tuppa wiia. Doktor Görger järgnes neile, ja õed jäid nelja silma alla.

Leena mõttis Juta kaela ümbert kinni ja vaatatas talle rahutult otja.

"Müüd ütles mulle, Juta, mis see kõik tähendab. Näen juba, et sul mulle on midagi paha teatada. Ega ometi emaga midagi ei ole juhtunud?"

Juta tundis, kuidas ta õe kartust nähes rahutuks muutus. Ta tõmbas õe oma kõrvale sohvale.

"Ema on jalul, nii palju kui jeda ta terwis lubab, Leena. Pean sulle veel kord tungivalt seletama, et teda tuleb ifegi kõige pisema ärevuse eest hoida, kui tahame, et ta veel elaks. Sellepärast tahan sulle nii mõndagi teatada, mida tema teada ei tohi. Aga ma kardan ka sinu eest, Leena. Kas juudad ka ema vastu rahulifuks jääda, kui ja ise oma südames oled rahutu?"

Leena pigistatas ta fätt.

"Ara selles kahtle, armas õde; ja tead ju, et oleme õppinud endid walitsema. Ja Ida-Afrikas pole ma seda tõesti unustanud. Kui ma müüd olengi nõrk ja haiglane — siis on see ainult mu teha. Tahtejõud on mul endine. Aga müüd ütles, mis sul mulle ütelda on. Sa ei tarwitse mitte olla tagasihoidlik."

Walusa õrnusega mõttis Juta õe ümbert kinni.

Leena silmitses teda uuriwalt.

"Räägi Juta — mis on see, mis sul mulle on ütelda?"

"Oh, armsam Leena, ema ootab hirmus ärevus, mida me temast kestwalt ei saa eemal hoida. Ka sulle pean ma müüd kohe paha teate andma."

Leena kahwatu, kitsas nägu löi punaseks.

"Räägi, ma palun sind —"

"Aga ja ei tohi heituda, Leena —"

"Ei, ei — räägi juba!"

Juta tõmbas sügawasti hinge ja hoidis õe kätest kõwasti kinni.

"Leena — meie wend — Fredy — pole enam elawate kirjas."

Leena kahwatas äkki ja sules silmad. Temagi oli kergemeelset wenda väga armastanud. Ta peitis pea Juta õla najale.

"Ah mu Jumal! Fredy — meie armas Fredy — tema on surinud?" sõjistas ta pisaraisse lämbunud häälega.

"Jah, Leena — ta suri — oma käe läbi."

"Tasa ja kurnwalt tulid need sõnad Juta juust.

Leena hakkas kramplikult nutma.

Juta surus ise oma walu tagasi. Tasaifei jutustas ta Leenale kõik, oma wiimsest kohtamisest temaga, tema surmast ja kuidas ta seda emale pidanud salgama.

Kui Juta lõpetas, ajas Leena enese ruttu sirgeks.

"Ei, jeda ei jaksja ema üle elada," ütles ta nagu murtna.

Juta wõpatas.

"Ara räägi nii, Leena — mul ei ole ifegi ju enam palju julgust."

Leena surus käed südamele. Ta ilusad selged silmad, mis jarnanesid Juta silmadele, waltijid tarretult oma ette.

"Sa ei tea, Juta, mis tähendab ema olla. Koonda kõik maailma õnn, siis on sul emaõnn, ja koonda kõik walu ainsaks tundeks, siis tunned ja walu, mida tunneb ema oma lapse pärast. Kui ma peaksin mõtlema, jaatus wõtaks mult mu wäitese Walli — ma hakkam wärtisema! Ja kuidas ema Fredi armastas! Fred oli ta uhkus ja ilim õnn. Ah, Juta, et ma selle teadmisega pean ilmuma ema ette! Waene Juta, mis oled ja pidanud kõik läbi tegema sel hirmsal ajal! Ja selle juures ajajime veel meiegi sulle oma mured kaela. Waene, armas õde — waene õde!"

Südamlikult laelustasid õed üksteist, nagu oleksid nad sellest leidnud lohutust.

"Kui ma talle wähemalt jeda ei tarwitseks ütelda, kuidas Fred elust lahkus! Et ta enese ise tappis, see pörutab meie emafest hirmsasti."

Juta raputas ruttu pead.

"Ei, ei! Kui kord peame ütleva, siis mitte midagi enam jadata. Kammatab ema Fredi surma wälja, jaab ta sellestki üle, kuidas ta suri. Ma loodan palju sinu ja wäitese Walli juuresolekust. Kui Teie ema rinnal olete ja ta jälle naise rõõmus elab, siis hakkame teda piffamiisi ette walmistama. Dnu doktor tahab seal juures olla ja emale enne jeda rahustawat rohutu anda. Ja kohe selle teate järele panname ta magama. Wäike pritjang eemaldab ta walu esimesest tunnist. Kui ta kõik selle wälja kammatab, siis wõime loota, et ta ka elama jääb."

Õed rääkijid veel mõndagi, mida nad ema juures olekul ei tahtnud rääkida. Belglikult küjis Leena ka, kas Jutal wõimalus olla tema ja ta lapse eest raha seni wälja anda, kui ta mees järele tuleb.

"Georg tahtis enesele kuidagi wiisi tarwitiku raha muretjeda," ütles ta rõhutatult, "aga ja ei usu, kui raske seal on elada. Olime sulle nii väga tänulikud, et meie kohe puuduma

raha saatsid. Pidin ju ruttu teele tulema, kuigi alles augustil tulla kawatsejine. Müüd ei tohtinud ma enam päewagi wiivitada. Georg oli minu pärast wäga murelik, ja ka mina oleksin wististi fokku warisenud. Sealne kliima ei kõlba meile. Oh et meil ometi raha oleks! Nii siis, armas õde, kas jaksad meid seni ülewal pidada, kuni Georg augustikuul järele tuleb?"

Juta teadis, kui raske tal oli wajaliku raha teenida, aga seda ei tahtnud ta öele ütelda. Ta silitas Leena kitsaid põski.

"Selle eest ära muretse, Leena, küll ma toid muretset. Praegu on mul weel umbes tuhat marka. Müüjin ühe pildi ja omu doktor tegi Fredi wäikese päranduse rahaks. Sejt ei tea ema muidugi midagi. Mina ei oleks ka midagi müüa lastnud, aga ma mõtlejin ju Wallile. Fredi surm tegi mulle töötamise isegi wõimatuks."

Leena muitsatas meest.

"Oh ja waeue, mis ja kõik oled pidanud üffi kannatama! Kas siis Fred sugugi ei mõtelnud, mis ta meile tegi? Hirmus mõte — noor inimene mõtab oma elu kolmetuhande margga pärast! Kui meie sult wähem oleksime nõudnud, ehk oleksid wõinud teda aidata."

Juta raputas pead.

"Ei, Leena, sühkese wiljatu mõtte eest hoi end. Mji poleks ka siis teistfugufena lõpnud, kui ma Fredile kolm tuhat marka oleksin wõinud muretseada. Siis oleks katastroof armatawasti waid pifut edasi nihkunud. Sina ei pea üldse midagi muretsema, waid ainult sellele mõtlema, kuidas jälle terweks saad. Ja müüd, armas Leena, läheme tädi ja omu doktori juure. Soowin, et ja oma haigust täpselt omule kirjeldad, eme kui ema juure läheme."

Räkitäes astusid õed kõrwaltuppa. Seal istus tädi Marie, Walli süles, omu doktor nende kõrwal, mõlemad waimustatud Walli puditeelest, mille jekka pudenes ka mõni sõna Suaheli keelest. Wallile näis asi mugawas toas meeldiwat. Tema silmad rändasid ringi, ja asjade järele, mida ta weel ei tunnud, küsis ta elawalt.

Kui ema tupp astus, jooksis Walli talle wastu ja jutustas naljaka rutuga, mis ta kõik näinud. Oma rõõmsufega peletas ta kõrwale kurwa helemuse; omu doktor ja tädi Maria toetasid teda selle juures jõundumööda, et õdede walu kõrwale juhtida.

"Sa tuleb ometi meie seltsis kohe ema juure, omu doktor?" küsis Juta palupal toonil.

Wana herra silitas ta palgeid. Tema südames peitus suur kartus oma rawitfusalusel pärast.

"Muidugi, Juta. Pean ju hoolt kandma, et sinu emale rõõnu ainult wäikestes osades

antaks. Esi saab ta Leenat näha; seniks jään ma lapsega teise tupp, kuni ema rahulikumaks on jäänud. Siis peab ta nägema oma lapse last. Du ta kõik selle Jumala abiga wälja kannatanud, siis peame talle ka paha teate edasi andma. Sejt siis oleme kõik teinud, mis teha jõudsjine ja oskajine. Kõik muu jäägu Jumala asjaks."

Ded tänasid teda niiskeil silmil.

"See omu doktor — sina oled ifka olind meie ustawam sõber ning aitaja!" ütles Leena tänuhulgal.

Doktor naeris.

"Noh, kas pean ehk weel wanul päewil lipu alt põgenema? Olen teid armastanud esimesest hingetõmbufest saadik, mis maailmas tegite, sejt mina olin seal juures, kui elule tungewa kopsuga wastu karjusite. Ja siis teadsin ka kohe, et teist saawad tublid neid. Ja nii see ongi tulnud. Minu eide ja oma laste järgmised olete kohe teie minu südames. Ja kus ma teid wõin aidata, seal teen ma seda rõõmuga. Soowisin ainult, et wõiksin Teie heaks enam teha."

Juta wõttis ta ümbert õrnasti kinni.

"Wõtan su kohe sõnast kinni, omu doktor. Soowiksin heameelega teada, kas Leena terweks saab ja ta lõikus hädaohutu on. Siis olen kohe palju tragim ja rahulikum. Sa pead mulle üttema, kas Leena arst Daresfalemis tema haiguse ka dieti on tabanud."

Doktor silitas rahustades Juta pead.

"Tragi tüdruk!"

Ja Leena poole pöördes jattas ta:

"Tule, wäike neegrinaime, läheme minu tupp. Doktor peab su kord läbi waatama."

Arst wõttis Leena käe alt kinni ja wiis ta ära. Weel heitis noor proua aiinsa pilgu oma lapsele, siis lahkus ta silmanähtawalt julgesti doktoriga.

Ona töötoas patfutas doktor noorele prouale õlale ja ütles:

"Teie, Falkneri lapsed, olete toredad olewused, julged ja kartmatud, nii et teid otse rõõm waadata. Noh, siis algame. Teata mulle kõik, mis enesel tunned wiga olewat."

Leena teatas lühidalt ja selgelt oma hädaist, mida arsti teate järele lõike abil oli wõimalik kõrwalbada.

Dr. Görgeri nägu omas müüd hoopis teise ilme. Ta silmad waatasid nii terawasti prilliklaaside tagast, nagu oleksid nad tahtnud temast läbi puurida.

Kui Leena lõpetas, järgnes põhjalik läbiwaatamine.

Selle tagajärg näis tohtrit rahuldawat.

(Järgneb).

Armastus.

Hispaania kirjanik Miguel de Unamuno.

Mis asi on armastusega, millest inimesed nii palju räägivad ja mis luuletajatele on peaaegu ainsaks teemiks?

Nõnda küsis eneselt Anastasio. Sest ta ei olnud veel iial midagi tundnud, mis oleks sarnastunud sellele, mida armunud nimetavad armastuseks. Kas oli see waid ettekujutus wõi harilik wale, millega nõrgad inimesed endid tahtsid kaitsta oma elu tühjuse ja igawuse eest? Sest Anastasio tunde järele polnud mingi asi tühisem, igawam ja mõttetum elust.

Waene Anastasio elas kahetsemiswäärt elu; ta elas elu, mil polnud sisu ega otstarwet, ja ta oleks juba ammu selle oma eluküünla kustutanud, kui ta ei oleks nõrga lootusega, mis kõigist pettumustest jagu sai, oodanud, et armastus kord ometi tedagi külastab. Ja ta reisis ning reisis armastust otsides, nagu oleks ta uskunud, et armastus talle mõnel ristteel wõiks ootamatult kallale kippuda.

Wähema, ometi temale enam kui küllaldase waranduse omanikuna ei tunnud ta raha-, kuulsuse-, au- ega wõimuhlust. Ükski neist põhjustest, mis inimesi harilikult oma jõudude pingutusele kihutawad, ei paistnud tema arust pingutust wääriwat, ja sellepärast ei rahuldunud teda ei kunst ega poliitika, nii et ta oma igawuses vähematki lohutust ei leidnud, ja ta luges „Salomoni ülemlaulu,“ oodates oma wiimast kogemust — armastust.

Temale oli mõte tulnud uurida kuulsaid erootika-kirjanikke ja suguelu analüütikute töid. Armastus-romaanide lugemise järele luges ta isegi pornograafilisi töid, ennast nii kaugele alandades. Aga kusagil ei leidnud ta armastuse jälgi.

Ja mitte ehk sellepärast, nagu ei oleks Anastasio olnud samasugune lihast ja werest koondunud patune inimene nagu teisedki! Ta ei olnud teistest meestest sugugi parem, ega ka ülem, aga armastust ei olnud ta tunnud. Et were pealiskaudset erutust, mille juures naisest waewalt mingisugune mälestus üle jäi, oleks wõidud armastuseks nimetada,

polnud ju wõimalik Sellest kättemaksu hirmsat Jumalast, lohutust elule, kõike wõimsat südamewõitjat teha, näis tema arust olewat jõledus. See ei oleks midagi muud olnud kui söögiisust jumalust teha. Luuletus seedimisest oleks aga enese teotamine.

Ei, waene Anastasio maailmas armastust ei leidnud. Ta luges legendi Tristanist ja Isoldest, ja luges seda veel kord. Portugaallase Camilo Castello Braneos hirmus romaan „A mulher falal“ tegi ta järelmõtlikuks. Kas kisub õnnetu naine mu sel hetkel, mil ma kõige vähem temale mõtlen, oma järele? Ja ta reisis ning reisis, otsides enesele õnnetust.

„Tuleb päew,“ ütles ta enesele, „mil mu nõrk lootus, teda leida, kustub! Aga mis pean ma tegema, kui algab raugaiga, ilma et ma oleksin tunda saanud noorust wõi vähemalt meheiga? Kui ma enesele pean ütleva: Ma pole elanud“ ega saa elama! Kas erutab mind hirmus saatus wõi on inimesed koondunud waletamiseks?“

Ja temast sai pessimist.

Weel iial polnud ükski naine temas äratanud armastust. Sama wähe uskus ta, et oli mõnes naises ise äratanud armastust. Ja ta leidis, et veel hirmsam on armastatud olla kui mitte armastada wõida, kui armastus tõesti see oli, millest luuletajad laulsid. Aga kas Anastasio siis teadis, kas ta tõesti ühegi naise südames polnud armastust äratanud? Kas ei wõi ka ilus kuhu armastust äratada? Sest kujuna silmitsetuna oli Anastasio tõesti ilus.

Oli ilus ja waikne sügisõhtupoolik. Koltunud lehed warisesid puudest ja lendasid rohus siia-sinna Päike paistis pilweranga taga, mis ajajooksul pilwenarmasteks haihtus. Anastasio waatas läbi waguniakna möödalandawaile mäekünkaile. Alisadas, kus peatus parajasti lõunasöömiseks jatkus, lahkus ta rongist ja läks waksali söögisaali, mis täis kohwreid oli.

Mõteldes ootas ta suppi. Kuid üles tõstes pilku ja seda tähepanelikult käia lastes üle külaliste ridade, puutus ta

kokku ühe naise pilguga. See naine pistis parajasti õunalõhestikku oma elu-wärskesse suhu. Mõlemad silmitsesid üksteist ja kahwatasid. Ja nähes üksteist kahwatawat, kahwatasid nad weel enam. Mõlemate rind tõusis ja wajus. Anastasio tundis, kuidas ta keha muutus rahutuks, külm higi kõris ja kehaliigetes tegi ta rahutuks.

Naine toetus paremale käele ja näis minestusse langemas olewat.

Nüüd tõusis Anastasio, kes kõigest ümbrusest ainult weel seda naist nägi, kuna kõik muu temale oli kadunud, lähenes wärisedes naisele ja sosistas talle kuiwa, jänuse ja wärisewa häälega kõrwa:

„On teil midagi wiga? Kas olete haige?“

„Oh ei, ei! Tänan . . . Pole midagi.“

„Lubage . . .!“ ja wärisewail kätel wõttis ta naise käerandmest kinni, tema weresoont kobades.

Nüüd hoowas tulejõgi ühest teise. Nad tundsid wastastikkuumust. Nende põsed põlesid.

„Teil on palawik,“ kogeles Anastasio sosistades.

„See palawik tuleb . . . sinult!“ wastas naine häälega, mis näis tulewat teistest maailmast.

Anastasio pidi istuma. Südame kiire põksumisel nõtkusid ta põlwed.

„Teie ei wõi edasi reisida,“ ütles ta peaaegu masinlikult.

„Jah, ma jään siia,“ wastas naine.

„Meie jääme siia,“ parandas Anastasio.

„Jah, meie . . . ja ma seletan sulle, seletan kõik!“ jatkas naine.

Nad wõtsid oma käsipakid, wõtsid woorimehe ja sõitsid Alisadasse, mis wak-salist wiis kilomeetrit eemal seisab. Ja wankris üksteise wastas istudes, põlw põlwe wastas, pilk pilgus, wõttis naine Anastasio kätest kinni ning jutustas talle oma loo. See oli Anastasio oma lugu, täpselt samasugune. Ka see naine otsis armastust, just kui Anastasio. Ta polnud seda weel leidnud, oli seda arwanud waleks, leiduseks, millega elus igawust surnuks lüüakse.

Nad pihtisid wastamisi, ja mida enam nad pihtisid, seda rahulikumaks jäid nende südamed. Esimese silmapilgu traagilisele kohmetusele järgnes päästjana

suur hingerahu. Nad kujutasid enestele ette, et olid üksteist tunnud juba enne sündimist, aga ühtlasi kadus nende mä-lust minewiku mälestus; nad elasid nagu ajatumas olewikus.

„Oh, miks pole ma sind warem tundma õppinud, Elenteria!“ ütles Anastasio

„Miks, Anastasio,“ wastas Elenteria. „Parem on, et me üksteist warem pole näinud.“

„Ja kadunud aeg?“ — „Kadunuks nimetad sa aega, mida tarwitsesime üksteise otsimiseks, igatsemiseks, soowimiseks?“

„Olen kaotanud kõik lootuse sind leida . . .“

„Ei! Sest kui sa tõesti selle lootuse oleksid kaotanud, siis oleksid oma elu wõtnud.“

„Jah, see on tõsi . . .“

„Ja mina oleksin sedasama teinud . . .“

„Aga nüüd, Elenteria, tänasest päewast . . .“

„Ära räägi tulewikust Anastasio; ole rahul olewikuga . . .“

Nad waikisid. Ja wõluwuse alt, mis neid kütkestas, kajas wete kummaline kohin põhjatumast sügawusest. Ja ta polnud naudingurõõm, mis traagiliselt tõsisel pinnal ujus

„Meie ei taha mõtelda tulewikule,“ algas naine weel kord, „ja minewikule ka mitte. Unustame nad mõlemad. Oleme leidnud üksteise, oleme leidnud armastuse. Sellest on küll. Nüüd aga, Anastasio, mis ütled sa luuletajaist?“

„Et nad waletawad, Elenteria, et nad waletawad! Kuigi hoopis teisel wiisil, kui warem uskusin. Aga nad waletawad sellegipärast. Armastus ei ole see, mida nemad ülistawad . . .“

„Sul on õigus, Anastasio. Nüüd tunnen ma, et armastust ei osata ülistada.“

Ja jälle järgnes waikimine, pikk waikimine, kuna nad käsi-käes istudes üksteisele silma waatasid, nagu oleksid nad silmade sügawikust otsinud oma saatuse saladust.

Siis hakkasid nad wärisema.

„Sa wärised, Anastasio?“

„Ja sina ka, Elenteria.“

„Jah, mõlemad wäriseme.“

„Millest?“

„Õnnest!“

„Jah, see õnn on midagi sünet; ei tea, kasma temale jaksan wastu panna.“

„Seda parem. Sest see tähendab, et meie õnn on meisi tugewam.“

Nad lukustasid endid ühe hariliku wõõrastemaja poolpimedasse tuppa. Kogu järgmine päew ja üks osa sellele järgnewast möödus, ilma et nad oleksid elumärki annud, kuni peremees rahuks sai ja, kui hüüetele keegi ei wastanud, nende toaukse sisse läi. Ta leidis nad üksteise kõrwalt paljana, külmana kui lumi. Arst ütles, enesetapmisest ei olla juttugi, ja tõesti oli see nii, — nad olid südamerabanduse kätte surnud.

„Mõlemad?“ hüüdis peremees.

„Mõlemad,“ wastas arst.

„Siis on see külgehakkaw . . .“

Ja peremees kobas oma pahemat rinda, kus ta arwas põksuwat oma hotelliperemehesüdame. Ta katsus juhtumust warjata, et ta hotell ei satuks paha kuulsuse alla, ja käskis tuba igaks juhtumiseks suitsetada!

Surnute isikuid ei saadud kindlaks teha. Nad kanti hauda, paljalt ja üheskoos, nagu nad leitud, alasti ühte hauda, jakaeti mullaga. Sest mullastaga tärkasid taimed ja neile taimedele sajab taewast wihma. Nii on siis taewas ainus, kes neid pisarais leinab.

Alisada hotelliperemees aga mõtiskles ning mõtiskles, kuni wiimaks otsusele jõudis.

„Need mesinädalad!“ arwas ta. „Abielu kahe südamehaige wahel tuleks ära keelda!“

Wana mänd.

P. Grünfeldt.

Lumistunud laanelaigul
seisab üksik mänd,
seisab waikselt waibund waigul —
wana, waaruw, wänd.

Wärisedes walges härmas,
mis täis lund ja jääd,
tema, warem wirk ja kärmas,
wangutab nüüd pääd.

Mõtleb ajale, mil oli
tema alles noor
ja mil tal weel sile oli
krobeline koor.

Mõtleb, mil tal oli weres
jõud weel woolamas,
mil ta laias laaneperes
oli kuningas.

Mõtleb, mil ta ümber kaarel
wennad — suur neil arw,
nüüd ta üksi tühjal saarel —
kadund wennaparw.

Üksi ta nüüd seisab norus,
süidagi täis jääd,
waatab udu poole orus,
wangutab siis pääd.

Süda temal waikselt hardub,
siin ta sünnipaik,
ja siis tunneb, kuidas tardub
tema soontes waik.

Aastad tulewad ja läewad . . .
Külma kahuga
jõuawad ka tema päewad
randa rahuga . . .

Lumistunud laanelaigul
Seisab üksik mänd,
seisab waikselt waibund waigul —
wana, waaruw, wänd . . .

Kolmekordne hoiatus.

Austria kirjanik Arthur Schnitzler.

Hommiku õhus, ümbritsetud taewasinast, rändas üks noormees eemalt-paistwate mägede poole ja tundis oma rõõmust südant kõige maailma weresoontega ühtlasel lainel põksuwat. Hädaohtu ähwardamata ja wabalt kandis teda ta tee palju tunde üle lageda maa, kuni korraga, metsa suus, tema ümber, ligidal ja kaugel ühtlasi, arusaamatult kajas hääl:

„Ära mine sellest metsast läbi, noormees, ehk olgu siis, et tahad mõrtsukaks saada!“

Kohkudes jäi noormees seisma, waatas igale poole, ja kuna kusagil mingisugust elusat olewust ei olnud näha, siis sai ta aru, et temaga oli rääkinud mõni waim.

Tema julgus aga ei tahtnud sõnakuulelik olla nii tumedale hütidele ja ta sammus, ainult oma käiku pisut aeglasemaks muutes, eksitamatult edasi, kuid pingule tõmmatud meeltega, et õigel ajal märgata tundmatut waenlast, keda see hoiatus temale ennustas.

Keegi ei tulnud temale wastu, mingisugust kahtlast kabinat ta ei kuulnud, ja takistamata jõudis noormees warsti puude warjust välja lagedale. Wiimaste laiade okste alla istus ta pisut ajaks puhkama ja waatas üle laia aasa mägede poole, mille keskelt temale juba selgesti silma paistis tarretu mäehari kui ta wiimane kõrge eesmärk.

Aga waewalt oli noormees jälle tõusnud, kui teistkorda kajas arusaamatu hääl, tema ümber, ühtlasi ligidal ja kaugel, kuid wannutawamalt kui esimene kord:

„Ära mine üle selle aasa, noormees, ehk olgu siis, et tahad hukatust saata oma isamaale!“

Ka seda holatust keelas noortmeest kuulda wõtmast uhkus, jah, ta naeratas tühise sõnakõlksu üle, mis tahtis kummaliselt oma saladusliku mõttega uhkustada, ja ruttas edasi, südames mitte teades, kas kärsitus või rahutus tema samme tiiwustas. Niisked õhtuudud heljusid legendikul, kui ta

wiimaks kaljupalal seisis, mille ta oli otsustanud ära wõita.

Kuid waewalt oli ta oma jala tõstnud paljale kaljule, kui jälle kõlas arusaamatult, ligidal ja kaugel ühtlasi, aga ähwardawamalt kui enne tema ümber:

„Mitte edasi, noormees, ehk olgu siis, et sa tahad surra!“

Nüüd hakkas noormees waljusti naerma ja jatkas oma rännakut wiivitamata ja rututa. Mida kõrgemale teda teerada kandis, seda enam laienewat tundis ta oma rinda, ja julge käiguga wõidetud mäeharjal loitis päewa wiimne kuma ta pea ümber.

„Siin ma olen!“ hüüdis ta lunastatud häälega. „Kui oli see mõni katse, hea wõi kuri waim, siis olen ma ta läbi teinud. Ei koorma mu südametunnistust mõrtsukatöö; haawamatult magab all sügawikus mu armastatud kodumaa, ja ma elan. Ja kes sa wõid olla, mina olen sinust kangem, sest ma ei uskunud sind ja talitasin õieti!“

Siis kõmises nagu kõu kõige kaugematelt seintelt ja ikka lähemale:

„Noormees, sa eksid!“

Ja sõnade kõuewägewus wirutas rändaja maha.

Tema aga sirutas enese mäe kitsal harjal siruli, nagu oleks tal mõte olnudki siin puhata, ja kuna ta suunurged pilkawalt tuikasis, rääkis ta nagu enese ette:

„Nii oleksin siis tõesti kellegi tapnud ja ei ole ise seda märganudki!“

Ja tema ümber kohises hääl:

„Sinu tähelepanemata jalg on ühe ussi puruks tallanud.“

Ühtlasi wastas noormees:

„Nii siis ei rääkinud minuga ei hea ega kuri waim, waid see oli naljataja waim. Mina ei teadnud et ka seesuguseid meie ümber õhus leidub.“

Nüüd mürises kõrguses kahwatul ehapaistel kõik ümbrus:

„Siis pole sa nüüd enam see, kes täna hommikul tundis oma weresooni ja südant kõige ilmaga koos põksuwat, et sulle näib tühine olewat elu, mille

lustist ja õudusest sinu kuulmatusse hinge ei tungi mingisugune teadvus."

"On see nii mõeldud?" vastas noormees otsaesist kibrutades. "Siis olen ma seda ja tuhat korda süüdi, nagu teisedki surelikud, kelle tähelepanematu jalg lugemata hulga väikesi eluolewusi ikka ja ikka jälle ilma paha mõtteta häwitab."

"Aga selle ühe pärast olid sa hoiatatud. Kas tead, milleks just see ussike oli määratud saamise ja sündimise lõpmatus woolus?"

Longus peaga vastas noormees:

"Et ma seda ei tea ega teada võigi, siis tunnistan sulle alandlikult, et ma, rännates läbi metsa, paljude teiste seas ka just selle mõrtsukatöö toimisin, mida sinu tahe tahtis ära hoida. Aga mis ma tegin, et üle aasa minnes oma isamaa hukatusse saatsin, seda kuulda saada olen tõesti uudishimulik."

"Kas nägid kirjut liblikat," kohises hääl ta ümber, „noormees, kes tüki aega sinu paremal pool kõrwal lendles!"

"Nägin neid palju, ka seda, keda sa wõid arwata."

"Palju nägid sa! Mõne neist puhusu huulte hingeõhk nende teelt kõrwale; selle aga, keda ma arwan, ajas su metsik hingeõhk ida poole, ja nii lendles ta penikoormate kaupa ikka edasi, kuni üle kuldsete wõrewarwaste, mis piirawad kuninglikku puiestikku. Sellest liblikast aga põlweneb rööwikk, mis aasta pärast palawal suweõhtupoollel roomab üle noore kuninganna walge kaela ja ta äratab nii järsku unest, et ta keha wili peab surema. Ja õige, seaduspärase ja oma eluga petetud poja asemel pärandab kuningas oma riigi wennale; tige, tujukas, hõel ja kole, nagu ta loodud, saadab ta rahwa meeletehetele, mässule ja wiimaks, et iseenast päästa, sõjahätta, sinu armastatud kodumaale mõõtmatuks hukatuseks. Kõiges selles oled waid sina süüdlane, noormees, kelle metsik hingeõhk kirju liblika seal aasal üle kuldwarwaste kihutas kuninga puiestikku."

Noormees kehitas õlgu:

"Et see kõik nii wõib tulla, nagu sa ennustad, nägematu waim, kuidas wõiksin ma seda salata, kuna ju maailmas ikka üks teisele järgneb, õige tihti määratu suur väikesest ja väike jälle määratumast? Aga mis põhjus oleks mul

uskuda just ennustust, kuna teine, mis mulle mu mäe otsa ronimisel surma tuua ähwardas, mitte täide ei läinud?"

"Kes siia üles tuli," kajas hirmus hääl ta ümber, „see peab siit ka jälle alla minema, kui tal himu on all elawate hulgas edasi rännata. Kas oled sellele juba mõtelnud?"

Nüüd tõusis noormees järsku, nagu oleks tal olnud tahe silmapilk päästwat tagasiteed alata. Aga kui ta äklist õudu tundes oma ümber kottpimedat ööd märkas, siis sai ta aru, et ta nii jultunud ettewõtte jaoks walgest wajas; ja et oma selgete meelte peale hommikul julge olla, sirutas ta uuesti kitsale mäeharjale maha ja igatses palwelikult kosutawat und.

Aga nii liikumatult kui ta lamas, mõtted ja meeled jäid ärkwele; walustasti awatud olid ta wäsinud sõbad ja aimdusrikkad wärinad woolasid läbi ta südamest ja soontest. Peadpööritaw kuristik seisis tal ikka ja ikka silmade ees ja näitas talle ainust teed tagasi ellu. Tema, kes muidu oma sammude kindlust igalpool uskunud, tundis oma hinges ärkawat ei iial enne tuntud kahtlust, mis ikka sügawamale ja sügawamale tuhnis, kuni ta seda enam kannatada ei jaksanud, waid otsustas parem kohe mõõdumatut juleta, kui teadmatusse piinas uut päewa oodata.

Ja jälle tõusis ta jultunud katsele ilma walguse õnnistusega, et ainult kobades kardetawat teed ära wõita. Waevalt aga oli ta jala pimedusse tõstnud, kui talle juba selge oli nagu wastuwaidlematu otsus, et tema ennustatud saatus nüüd warsti teostub. Ja tumedas wihas hüüdis ta õhuses:

"Nägematu waim, kes mind täna kolm korda hoiatanud, keda ma ei ole kolm korda uskunud ja kelle ette ma nüüd ometi kui wägewama ette kummardan – enne kui sa minu häwitad, anna end minule tunda!"

Ja läbi öö kajas, ümbritsewalt ligidalt ja põhjatamast kaugusest ühtlasi:

"...ra tunnud ei ole mind weel ükski surelik; nimesid on mul palju. Saatusseks nimetawad mind ebausklikud, Juhuseks rumalad ja Jumalaks wagad. Neile aga, kes endid loewad targaks, olen ma jõud, mis olemas kõigi päewade algul ja mis edasi tegutseb peatamatult igawesti kõigis sündmustes."

„Siis pean ma sind oma wiimisel silmapilgul,“ hüüdis noormees, surmakibedus südames. „Sest kui sina oled jõud, mis olemas oli kõigi päewade algul ju edasi tegutseb ning mõjub igawesti kõigis sündmustes, siis pidi ju kõik see tulema, nagu ta tuli; siis pidin ma metsast läbi tulema, et saaksin mõrtsukaks, pidin üle aasa tulema, et mu isamaa hukkuks, pidin mäele ronima, et leida surma — sinu hoiatuse kiuste. Miks olin ma siis määratud seda kuulma, kolm korda kuulma, kui sellest mulle ometi ei olnud kasu?”

Kas pidi ka see olema? Ja mis pärast, oh pilge pilke peale, pean ma veel wiimisel silmapilgul oma wõimatu mispärast sulle ette wirisema?”

Siis oli noorelmehele, nagu lendaks nägematu taewa äärtest, määratumast wastusest raske ja tõsine, arusaamatu naer. Aga kui ta katsus kaugusesse kuulata, wankus ja libises pind ta jalgade alt; ja juba kukkus ta alla, sügawamale kui miljonid kuristikud sügawad — pimedusse, milles luurasid kõik ööd, mis tulnud on ja veel tulewad maailmade algusest maailmade lõpuni.

Minewik ja tulewik.

Soome-Rootsi luuletaja Yarl Hemmer.

Gehenna kustund lõõmast me orkaani
siin õhutasime ja elu närbus.
Kes otsib rõõmu liiwastunud kõrbest?
Me maa, mis kannud lillesid ja wilja,
waid nõgeseid nüüd kaswatab ja kannab,
ja tumedad on pilwed taewalael.
Mis aitab pagemine, riiv ja lukk,
kui hinge asunud on ajahukk,
mis lewib aastast aastasse kui tõbi?

On tumestunud elu. — Ometegi,
kes tagasi küll ajaratast tahaks
siin pöörduda kadund kauni taewa pärast?
Kes tahaks küll veel maitsta kuldset wiina,
mis ennemuiste pidulaual säras?
Ei, pigemini kuiwand odrakarask,
mis küpsend mures kõwaks, oleks paras!
Me wales elanud, ja narr see oleks,
kes tahaks nutta minewiku kalmul.
Waid edasi, mu' wennad! Mis me pelgame!
Ei, wapra troost meil rinnas: uuest algame!

Weel elame, sest igatsus meis elab!
Ta minewikus lämbunud weel pole.
Kes aimab uusi ilmu, mida kaosest
täis loomingsõnu tõstab igatsus?
Kui pisutki weel leida taewasina
kesk ähwardawaid kiwihalle pilwi,
siis kindel ole, igatsus, mis püha,
meil sädelema wõlub taewawõlwi!

Me jõud on suur. Ja julgelt paiskame
kõik waimuteosed ümber maa metalli,
ja lained wõidet ruumi kannawad
me uhke mõtte tuhat wägitööd.
Waid waadakem! Me teosed kaswawad
ja kuulutawad geeniusse wõitu!
Waid üks weel siht ja üks weel ootus kõigil:
nüüd inimsugu, loogem Inimene!

Musta näoga mees.

Balti-Saksa kirjanik Manfred Kyber.

Musta näoga mees on poksija. Meie wahel walitseb väga sõbralik wahekord, ja sellepärast otsustasin ma ühel päeval teda interwjuwida. Selle juures wõib ju mõndagi õppida, mõtlesin ma; looduse mitmekesisusse nägemine on alati väärtuslik, ja kes teab, ehk annab musta näoga mees mulle huwitawaid walgusekiiri koeraperspektiivist — tõelise muidugi, mitte aga sellest, mida inimesed selle all mõistawad.

Musta näoga mees näris parajasti suurt konti, mis ta enesele köögist oli toonud. See on umbes sama, kui meie sigarisuitsetamine pärast söömist.

„Too enesele ka köögist kont,“ ütles ta armulikult. Meie ütleme üksteisele nimelt sina.

Ma tõrjusin tänades.

„Tahtsin sinult weel midagi küsida. Kirjutatan raamatut. Selleks wajan sinu waateid. Inimeste kohta näiteks.“

Kont kildnes.

„Tähendab. paljaste kahejalgsede kohta. See on väga kondine teem.“

Ta urises tasakesi.

Olin pisut üllatatud.

„Mis sa arwad? Paljad kahejalgsed? Mina arwasin meie kohta?“

„Jah, nii on teie nimi,“ ütles musta näoga mees rahulikult. „See nimi on väga tabaw. Eks leia seda sina ka?“

Noh, ma teidsin selle siis ka tabawa olewat.

„Sellest ei räägi ma õieti heameelega,“ ütles ta. „See teem on nagu lihatükk. Ühest kohast hea, teisest kohast murra kas hambad katki, nii täis sooni on ta.“

„Aga midagi wõiksid mulle ometi ütelda. Ainult mõned üldised waated. Iseenese üle on ju raske otsustada.“

Musta näoga mees hakkas konti teisest küljest närima.

„Noh olgu siis,“ ütles ta heatahtlikult. „Aga enam kui selle wähe, mida kui noored koerad õpime, ei wõi ma sulle ütelda. See ei lähe. Ka wõin ma oma mõtteid ainult üsna objektiivselt väljendada — ja ka ainult westluse kujul. Tead, mul on parajasti lõunapuhkus.“

Ta osutas käpaga kondile.

„Muidugi. See on ju waid interwju. Waid nii. Ara lase ennast eksitada. Mis te siis kui noored koerad — pedagogiliselt waadatuna — õpite paljast kahejalgsesest?“

„Ainult kõige tarwilikuma. Kõik muu tuleb enesest ja on ka liig mitmekesine. Esimeses joones on palja kahejalgsse väärtus puhtmajandusline. Mida lähemal köögile, seda parem. Muidugi on erandeid. Looduslikult oleks järgmist ütelda: Paljastel kahejalgsedel on ürgajal arwatawasti olnud kärnatöbi, sest nad on kõik oma karusnaha kaotanud; wiletsalt ja otse weidralt mõjuwad karwaraasud peas. Naistel on see suurem, aga sellewastu tekiwad mehesoost paljastel kahejalgsedel nukiümb-russe mõned karwad, mida nad väga rawitsewad, kuigi sel mingit mõtet pole. Päril karwanahast ei saa juttugi olla. Nende kõnnak on väga kummaline ja sarnaneb kure kõnnakule. Nad ajawad enda tagumistele jalgadele püsti ja käiwad grawiteetlikul sammul grotesk koomikuga wõrdlemisi pikkamisi edasi, oma esikäppi rippuda lastes wõi õhus kõlgutades. See kõik näeb, eriti kaugelt ja kui nad suuremal hulgal jalutawad, väga kummaline wälja. Selle wahel naerawad nad nii kummaliselt, et see peaaegu noore hobuse hirnumisele sarnaneb. Aga ma ei taha olla taktitu. Wiimaks haawab see sind?“

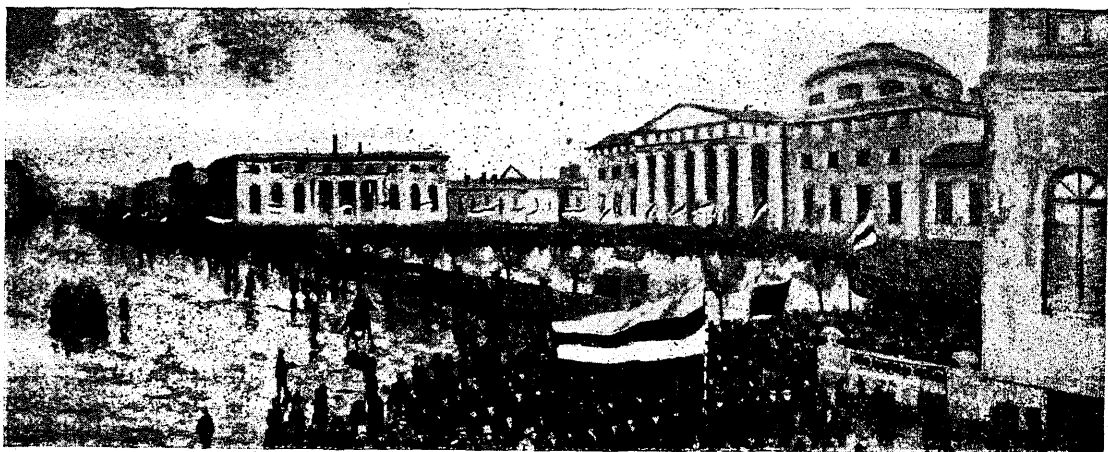
„Oh mittesugugi, palusin seda ju ise.“

Kuid waikselt olin ma ometi pisut rõhutud.

Musta näoga mees oli mu helewust märganud.

„Paljad kahejalgsed,“ algas ta jälle heatahtlikult, „ei awaldaks sugugi nii ütlemata weidralt muljet, kui nad eneste arust ei näiks olewat nii tähtsad. Nad jooksewad ringi näoga, nagu nuusutaksid nad kõik. Selle juures on neil wilets nina ja nad ei leia peaaegu iial mingisugust jälge, mitte kõige lihtsamatki.“

„Jah, tähtsa näo suhtes on sul õigus,“ ütlesin ma ohates ja mõtlesin selle juures väga paljudele inimestele. „Muu on

Wabadussõja Muuseumi omandus.

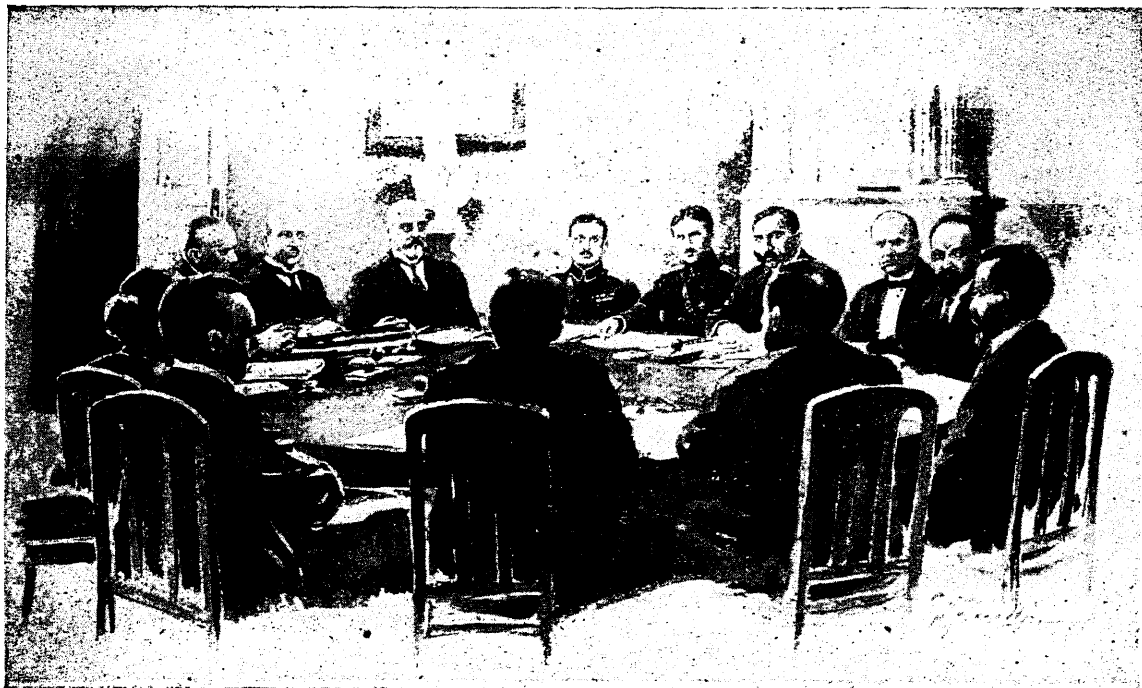
A. Wihwelin.

Eestlaste manifestatsioon Tauria palee ees 1917 a.

Wabadussõja Muuseumi omandus

*Eesti Wabaritigi telegatsioon Rahwasteliidu konverentsil Genfis 15.XI—15.XII 1920 a.
Istub kindral Laidoner, tema selja taga minister Pusta, kõrwal J.Kopwille.*

Vabadussõja Muuseumi omandus.

M. Maksolly alwa-ell.

Eesti-Wene Rabukonverentsi viimane istang 2. veebruaril 1920 a. Tartus.

Vabadussõja Muuseumi omandus.

M. Maksolly.

Narwa põlemine 1919 a. 25. aprillil.

mulle tõesti pisut uus ja üllataw. Sa mõistad."

Ta waatas diskreetselt kõrwale ja näris konti.

"Paljastel kahejalgsedel," jatkas ta, "ei ole siis vähematki karusnahka, wäljaarwatud mõned karwad, mis wanimatel eksemplaaridel pealegi wälja kukuwad wõi halliks lähewad. Pojad — harwa enam kui üks — tulewad neil sama paljalt ilmale ja on wäga kaua abitud. Et mitte külmetada, mässiwad kahejalgsed endid igawärwi lappidesse. See näeb wäga inetu wälja, aga abitud olewused ei wõi lõpuks midagi muud teha, nad sureksid ju külma kätte."

Mina ei lausunud sõnagi. Mul polnud lusti temale meie kõlbliste põhimõtete kohta seletust anda, mis keha millegiks mittekõlbliseks loewad.

"Nägu ja esimesed käpad jääwad lahti," seletas musta näoga mees edasi. "Ainult kui paljastel kahejalgsedel suurend koosolekud on ja kui nad kummardawad ja pead nokutawad, siis katawad nad enamasti ka oma esikäpad. Miks, seda ma ei tea."

Mina ei teadnud seda ka.

"Nende hambad on nõrgad, ehkki nad palju ja heameelega sööwad. Aga õiget hammustamist ei ole ma kunagi näinud. Wastuoksa, olen tihti tähele pannud, et, kui kaks kahejalgsel üks-teise peale õige wihased olid, nad siis üks-teise ees kaks-korda enam kummardasid ja üksteisele kõiksugu head ütlesid. Esikäpad on wäga arenenud, ja nad on nendega wäga osawad, nagu ahwid, kellele nad üldse kõige enam sarnanewad. Saba puudub kõigil eksemplaaridel; sellepärst ei saa nad saba liputada. Nad näitawad hambaid, kui neil hea tuju on. Ka rebiwad nad üksteist esikäppadest, kui teretawad wõi jumalaga jätawad. Kirpe nad ei sa sügada. Kas sa oskad kirpe lõsida?"

"Ei," ütlesin ma kohmetult, "paraku mitte. Mul puudus seks wõimalus."

Musta näoga mees neelatas laitwalt. "Ka muis asjus on paljad kahejalgsed õige kummalised," jatkas ta; "näiteks arwawad nad walget, siledat nägu ilusaks. Mis ütleksime meie, kui meie daamid ei oleks must sammetkeha ja palju pikantkortse? Üsna imelik on ka paljaste kahejalgsede suur armastus teatud määrinud metalli vastu. Nad jooksewad kogu päewa ringi ja töötawad, etagaseda saada. Ka annawad nad seda ainult vastu tahtmist käest. Kel seda määrinud metalli on, see saab kõige ilusamad asjad, ja kellel seda kõige enam on, selle ees liputawad kõik teised — kui üldse wõib liputamisest rääkida nende juures, kel saba puudub."

Musta näoga mees oli kondi lõpetanud.

"Enam ei wõi ma sulle ütelda. Tean weel palju asju, aga see läheb wälja selle piirist, mis sulle tohin ütelda. Need on isiklikud asjad, mille üle ma olen järele mõtelnud, ja ma olen filosoof. Filosoofid ei ütle iial kõike. Juba et neile suukorwi pähe ei pandaks."

"See on meil ka nii," ütlesin mina.

"Näed. Selle osakese wõid aga julgesti jutustada. See on ainult noorekoera tarkus. Paljud ei saa sestki aru."

"Selles olen weendunud," ütlesin mina.

"Pealegi," lõpetas ta, "ära lase kõrwu rippuda, kui oledki paljas kahejalgne. Hing wõib kõigil olla, paljail kahejalgsel ja karusnahaga warustatud neljajalgseil. — Nägemiseni!"

Musta näoga mees andis käpa.

Jätsin jumalaga. Mu tuju oli päris koerahalb.

"Sinä ei tahaks siis mitte paljas kahejalgne olla?"

Musta näoga mees ajas hambad irewile: „Rrrrrrrrrr!"

Talwepäew.

H. Wühner.

Nii waikselt walges lumes
Nüüd puhkab niidunõhw.
Ja kahwafanub jumes
Ta kohal taewawõhw.

Ja maa ja taewa wabel
Teelt eksind linnuke — —
Üks igatsus meil kabel.
Et koju saaksime.

Arsti soow.

Saksa kirjanik Heinz Welteni jutt Indiast.

1

Kui aurik „Printsess Irene“ kell kuus hommikul Bombay sadamas ankrud wälja heitis, läks doktor Oberländer treppi mööda üles laewalaele, et nautida kirjut sadamapilti. Kuulid ja singaleeslased, afghaanlased, araablased, perslased, hindud, malailased ja neegrid askeldasid läbisegamini, kisendasid, kauplesid ja tingisid, kandsid muist kaupa laewa, muist laewast wälja, pakkusid müüa haruldast, ennenagemata puuwilja, sõudsid wäikestes paatides laewa ümber ja ronisid nagu a'wid laewa rippuwaid treppe mööda osawasti üles. — Uus maailm seisis tema ees, maailm, millest paljud kirjanikud palju on jutustanud ja kirjutanud ja mille wärwistsärawa tõelikkuse ees ometi kõik pildid kahwatawad. Noor arst seisis reelingn ääres ja wahtis nagu pimestatult alla sellele kihawale askeldamisele.

Tema õlale wajus raske käsi.

„Noh, herra doktor! Kuidas meeldib Teile India?“

Van der Velde, ühe suure Hollandi aktsiaseltsi direktor, kes oma iga-aastaselt Euroopa-reisilt jälle Indiasse tagasi tuli, seisis tema kõrwal.

„Kirju seltskond seal all!“ Ta osutas sõrmega alla. „Laiutab ennast, ehib end klaaspärlitega ja kirjude lappidega. Aga kui neid sada kimpu seotakse ja nende taskud ümber pöördakse, siis ei kuku sealt üheskoos kümmet kuldnatki wälja!“

Dr. Oberländer hammustas huuli, et mitte teha pahandawat tähendust. Miks eksitas teda see paks hollandlane, kellele midagi ei paistnud uudisena ja ilusana, tema tähelepanekutes? Kas ta siis ei näinud, kui ahnelt ta kõik seda silmitses, mis nii imetaolik ja omaladiline oli? Et ta hing walmis oli kõike seda kaunidust wastu wõtma, mida talle see esimene merereis weel wõis pakuda?

Van der Velde luges ta mõtted otsesiselt ära.

„Ärge tehke seesugust pahast nägu, armas doktor! Mis Te siin näete, pole

midagi. Küll õpite Indias weel tundma asju, mis paremad on kui see siginsagin seal all. Sest India on imede maa. Siin wõite näha asju, mille juures Teie wanad professorid Euroopas ilmaaegu pead murravad.“

Noore arsti nägu omas ülekaäwa ilme.

„Kas arwate fakiiride kunsttükke? Sellest olen palju lugenud, aga seesugused taskukunstnikutükid minule ei imponeeri? Sest kui arst ei usu ma niisugust lollust.“

Hollandlane ei wastanud, wahtis tarretult oma ette ja puhus sigarisuitsu ninast wälja. Dr. Oberländer tundis, et ta oli läinud liiale. Sõna „lollus“ ei oleks ta pidanud ütlemata.

„Teie saate aru,“ jatkas ta wabandades, „et meie, arstid, fakiiride ja yoghide imetegusid ei wõi uskuda. Oleme realistid, loodusteadlased. Meie ilma waates pole imel paika.“

Tüki aega walitses nende wahel waihus.

„Teie peate ise ühe yoghiga tutwunema, herra doktor. Siis ehk otsustate teisiti. Wiie päewa pärast jõuame Madras. Seal seisame kaks päewa, mil kaupa wälja laaditase. Mina tahan seda aega kasutada jahisõiduks. Seal ligidal tunnen üht yoghit. Kahtlemata küsite Teiegi maalesõiduks luba. Kas tahate minuga kaasa tulla?“

Noor laewaarst wõttis kutse tänuga wastu. Küll ei oodanud ta yoghilt palju. Aga jahisõit dshunglisse! Tiigrid, elewandid, kaljukitsed! Kuidas wahtisid ta sõbrad, kui ta koju jõudes oma jahisaagi nende ette laiili laotas!

Wiis päewa hiljem heitis aurik hommikul wara ankru Madrasi ees merde.

Van der Velde koputas laewaarsti kabiini uksele.

„Herra doktor, kas olete walmis?“

Hans Oberländer ilmus kohe. Ta oli juba oodanud ja kartnud, et ehk hollandlane oma ettepaneku wõis unustanud olla. Sest Bombayst saadik ei olnud ta sellest enam midagi lausunud

Mootorpaat wiis nad maale, kus Van der Velde asjatundlikul pilgul kaks tugewat, kergejalgset poissi rikshakuulide hulgast wälja walis.

„Istuge peale, doktor, kui see inimlik weoloom Teie esteetliste põhimõtete wastu ei käi. Aga teisi sõiduwõimalusi siin peale autode ei ole, kuid rikshad on mugawamad. Edasi, old boy!“

Kuulid traawisid teele. Van der Velde juhtis esimest peene kepiga, mis kord hiinlase pahemat, kord paremat õlga puudutas. Mindi paljudest tänawatest läbi, mäest üles, mäest alla, arsti riksha nende kannul.

Suure aia ees, mille keskel seisis wäike, walge, galleriidest ümbritsetud maja, peatusid kuulid wiimaks.

Van der Velde astus riksha pealt maha ja palus noort arsti ennast mõni minut wabandada. Kui ta weerandtundi hiljem tagasi tuli, oli tal kummagis käes puss padruniwõõga.

Dr. Oberländer waatas talle imestades otsa. Oli see siis kogu jahirelwastus? Kuhu jäid elewandid, ajajad, koerad ja kõik muu, mis sinna weel kuulus, et sest saaks õige dshunglijaht? Kas tahtis hollandlane selle kahe linnupüssiga tiigritele kallale kippuda?

Van der Velde naeris.

„Ei. Nii werejänulised me täna ei ole. Tahame lasta ainult linde, kui Diana meid üldse õnnestab. Aga metsloom, keda Te peate taga ajama, on üllam. Teie peate luttawaks saama meie yoghiga. Ja ega Te ometi ei taha temale püssiga kallale kippuda?“

Noor arst ei jaksanud kerget pettumustunnet warjata. Waewalt oli ta weel mõtelnud yoghile.

Van der Velde pööras kuulide poole, kes rikshade najale toetudes ootasid.

„Halloo, poisid! Kas tunnete teed Tiruallikanele teisel pool silda?“

Mõlemad nokutasid elawalt pead.

„Noh, siis edasi! Kes esimesena kohale jõuab, saab ühe ruupia eraldi!“

Pool tundi hiljem peatusid nad eurooplaste linnajaos madala maja ees. Hollandlane tasus kuulidele nende waewa. Pikk India teener seisis oodates maja warjul, käe kõrwal kolm inglise täiswerd hobust.

„Nagu näen, on meie tulekut juba telefoni kaudu teatatud,“ ütles Van der Velde ja kargas sadulasse. Dr. Ober-

länder tegi tema eeskujule järele; kerges traawis läheneti ligidalseiswale metsale. India teener järgnes neile waikides, wöttis aga, metsa ääre jõudes, juhtimise oma kätte.

Metsast jõudsid nad warsti läbi; järgnesid pikad riisipõllud. Walged ja kirjud papogoid, kes oma kähisewa kraaksumisega õhku täitsid, lendasid põldudelt üles.

Siis wiis tee mäest üles, kus kaswasid teakpuud, sandlipuud ja lugemutud palmid. Ahwid ronisid okstel, igal pool pöösastes oli kuulda kahinat. Poole tunni pärast kargas teener sadulast ja sidus oma hobuse puu külge. Tema oli maapinnalt mingisuguse jälje leidnud, mida ta hollandlasele näitas. See wahtis seda hoolega ja raputas siis pead.

„Isegi linnujahist ei saa täna asja. Siin on liikunud üks panter ja linnud eemale peletanud. Ei ole mõtet jahti pidada seal, kus panter on liikunud. Jäljed on alles wärsked. Me peame siis leppima waid yoghiga.“

„Jää siia ja walwa hobuseid. Wõta üks puss omale. Panter wõiks tagasi tulla.“

Indialane pani käed risti ja kumardas.

„Tulge, doktor! Tunnen teed. Ta ei wõi siit kaugel olla.“

Noaga liaaned ja teised wäänkaswud katki lõigates, mis teed takistasid, sammus ta edasi, ilma waatamata noorele arstile, kes igal sammul ettewaatlikult maapinda uuris, et mitte mõnele maale astuda. Aga ta ei saanud neist ühtegi näha; ainult mõned suured kaanid pidi ta enese küljest paar korda maha raputama.

Kahekümne minuti pärast jõudsid nad lagedale metsalaigule. Mõned ristamisid seotud oksad suure eukalüptusepuu all sünnitasid katuse, mille all üks walgehabemega indialane istus, niuete ümber ainsa riietusena põll. Tema pikk, kõhn keha näitas, et mees palju paastus. Üksisilmil wahtis ta, selg tulijate poole, ühes suunas, ilma millegi läbi märku andmata, et ta tulijaid oli märganud.

„Yoghi!“ sosistas Van der Velde ja andis oma saatjale märku seisma jääda. Pikkamisi läks ta wanamehe poole, kes ta ka tulla laskis, ilma et ennast oleks

pöörnud. Alles kui Van der Velde teda kergesti õlast puudutas, pööras ta pead.

Dr. Oberländer kuulis neid mingisuguses wõõras keeles üksteisega rääkiwat.

Mõne minuti pärast tuli hollandlane tagasi.

„Yoghi on nõus Teile oma kunstist proowi näitama. Ta räägib pisut Inglise keelt, nii et temaga saate mõtteid wahetada. Wõib olla, et Teil warsti on põhjust oma otsust taskukunstiikkude üle rewiderimisele wõtta.

Tema näol seisis nii awalik pilge, et Oberländer ruttu ja uudishimulikult edasi läks. Mis pidi ta nüüd nägema ja kuulma?

Wanamees ootas teda waikides ja pööras oma sügawmustad silmad pika pilguga noorele arstile.

„Mis soowib walge sahib Tshanda-ed-daulahlt?“

Oberländer naeratas.

„Olen palju kuulnud Teie kunstidest, wana herra, ja soowiksin nüüd paari kena kunsttükki näha.“

Indialane raputas pead.

„Tshanda-ed-daulah ei tea midagi kunstükkidest.“

Rahulikult asus ta jälle seisakule, mis tal enne olnud, ilma et neist oleks hoolinud.

Noor arst pööras hollandlase poole.

„Olen wanameest nähtawasti haawanud. Kingin talle ruupia. Ehk lepitab see ta.“

Van der Velde wiskas pahaselt käega.

„Teil puudub õige wiis yoghiga rääkimiseks. Lubage, et mina temaga räägin.“

Kaua kuulas yoghi teda waikides. Siis pööras ta pikkamisi jälle arsti poole.

„Walge sahib tahab näha imesid. Tshanda-ed-daulah ei oska imet teha. Aga ta on suure Isanda Shiiwa teener, ja suur Shiiwa wõib kõik teha. Ta teeb seda oma teenri läbi. Kui walge sahib awaldab ühe soowi, siis suur Isand Shiiwa täidab selle.“

Wanamees oli nii tõsiselt rääkinud, et dr. Oberländer sellest nagu wõluti. Ta pidi awaldama mõne soowi? Millise?“

„Walge sahib wõib soowida mis tahab. Suur Isand Shiiwa wõib iga soowi täita. Maalaste südamed on alati

täis soowe. Kas walgel sahibil ei ole midagi soowida?“

Noore arsti peas kihasid mõtted. See oli ju kui muinasjutt. Wanamehe kummaline kõnewiis, hollandlase tõsine nägu ja kogu ümbrus hakkasid temale mõju awaldama.

„Kas walgel sahibil ei ole mingisugust soowi?“ küsis yoghi. „On ta mõni tark?“

Dr. Oberländer wõttis enda kokku.

„Ohoo! Muidugi on mul soowe. Terwe kogu on mul neid. Tahaksin kullakotikest, mis iial tühjaks ei saa. Tahaksin elada sada aastat wanaks. Tahaksin olla kõige kuulsam arst maailmas. Tahaksin — tahaksin — noh, sellest aitab esiotsa. Täitke mõni soow, ükskõik missugune. Wõtan kõik tänuga wastu.“

Ta oli seda ütelnud naerdes.

Van der Velde wõttis kokkudes ta käewarrest kinni.

„Toibuge, doktor! Olge sõnadega ettewaatlik! Pärast wõite weel kahetseda!“

Indialane oli waikides kuulanud ja raputas tõsiselt pead.

„Suur isand Shiiwa otsustab inimese saatuse. Ja see on nii hea. Sest hirmus oleks mullastsündinute saatuse, kui nad seda ise määraksid ja juhiksid. Mis abi annab sahibile kullakott? Tema elu hõljuks igaweses hädaohus. Mis kasu oleks tal sajaaastasest elust, kui tal surewad sõbrad ja sõbranna, kes talle ta elu alles teewad elamiswääriliseks? Mis kasu oleks sahibil kuulsusest? Tema on jumalate kallis anne ja suurepärane wiili. Aga kadestajad kihwtitawad seda alatasa.“

Oberländer naeratas pilkawalt. Nii siis sihtis see nali selle poole, lihtsalt filosoofilise moraalijultuse poole? Tõesti, see oli odaw nõidus soowe täita.

Indialane waatas talle otsa.

„Walge sahib ei ole täis usku, ja ometi oleks kerge teda usklikuks teha. Aga suur isand Shiiwa ei taha inimeselaste õnnetust.“

Noorele arstile hakkas westlus igawaks minema.

„See jätke minu mureks, kuidas ma oma õnnega hakkama saan! Näidake mulle, mis wõite, wõi waadake edasi metsa ning tehke omale nalja. Tulge, herra Van der Velde, läheme linna ta-

gasi lõunale. See nali oli odaw ja ei tasunud ettewalmistusi."

Hollandlane ei wastanud, waid waatas indialasele küsiwalt otsa, kes pisut muigas, nii et ta walged hambad nähtawale tulid.

"Walge sahib tehku, mis talle meeldib. Sest tark ta ei ole. Suur isand Shiiwa on walmis üht tema soowi täitma. Aga jumal ei taha kedagi õnnetuks teha. Sellepärast mõtelgu walge sahib enne selle üle järele, mida ta soowida mõtleb. Sahibil on nälg. Toon talle mangowilja nälja waigistamiseks. Kui ma tagasi tulen, nimetab sahib mulle oma soowi."

Ta tõusis ja kadus puude taha.

Ruttu sosistas Van der Velde:

"Mõtelge selle üle järele, mis temale tahate ütelda, mõtelge järele! Aga hoidke ennast! Asi on hirmus tõsine. Me wiibime Indias. Teie ei tea weel, mis see tähendab.

Oberländer raputas pead. Ta teadis nüüd, mis ta enesele pidi soowima. Muidugi oli kõik, mis talle ette mängiti, lollus. Aga mispärast ei pidanud ta kord ka lollust kaasa tegema?

Indialane tuli tagasi suure mango-puuwiljaga ja ulatas selle arstile, kes selle wastu wõttis ja seda siis silmitses. Nüüd wõttis Van der Velde selle ta käest, löikas noaga pooleks ja hammustas kohe üht poolt. Oberländeril oli oma kahtlusest häbi ja ta sõi teise poole, mis maitstes magushapuna.

Waikides waatas yoghi seda, siis ütles ta:

"Kui sahib on nälja kustutanud, siis awaldagu ta oma soow."

Dr. Oberländer ajas enese sirgeks; ta tahtis hollandlasele imponeerida.

"Jätan küsimuse, kas see wanamees mu soowi saab täita wõi ei, kord otsustamata ja wõtan asja puhtteoreetiliselt. Oletame, et kord tõesti mulle tuleks see muinasjutuhetk, soowi awaldada, siis ei soowiks ma muidugi mitte kullakotti ega muud sellesarnast. Ei, siis awaldaksin soowi, mis mulle elukutseliselt kõige püüdmissäärilisem oleks, soowi, mis wististi igal arstil kord on olnud."

"Ja see soow oleks?"

"Heski elukutses ei tunta wastolu teooria ja praktika wahel walusamini kui minu omas. Meie, arstid, otsime diagnoosi, kõige paremat therapiat. Pub-

lik nõuab meilt aga midagi hoopis teist. Ta ei tahagi teada, mis tal wiga on, waid ta tahab terweks saada. Ja rasketel kordadel tahab haige teada, kas ta sureb wõi ei sure. Aga meie, arstid, pole prohwetid. Tihti näib olewat haigus kerge ja lõpeb ometi surmaga. Ja tihti on asi wastuoksa. Iga arst, keda haigewoodi ees haige omaksed kord juba küsimusega on piinanud, kas haige haiguse läbi teeb wõi ei, annab mulle õiguse, et meile midagi paremat waja ei oleks kui prohwetlikku annet, iga inimese juures kohe näha, kas ta warsti peab surema wõi ei pea. Teaksin ma seda, siis oleksin ma mitte ainult kõige tähtsam arst maailmas, waid saadaksin inimsoole ka lõpmatu õnnistust. Kui Teie mulle selle mu soowi tahate täita, siis saate inimsoo parimaks heategijaks!"

Ta oli lõpetanud ja waatas uudishimulikult yoghile, kes oma kõhnade sõrmedega pikkamisi oma habet silitas.

"Suur isand Shiiwa wõib kõik; ta wõib ka sahibi selle soowi täita."

Ta langes põlwili ja kummardas nii sügawale maha, et ta otsaesine mulda puudutas. Sellesse seisakusse jäi ta kauaks.

"Suur isand Shiiwa on inimestesõber, kes nagu lilled õitsewad ta aias. Aga kihwtimaod roomawad lillede wahel ja äwardawad nende elu. Need on inimeste soowid. Suur isand Shiiwa on walge sahibi sõber, ja annab talle aega järelmõtlemiseks."

Pikkamisi sammus ta ühe lähedalseiswa jamboosapõõsa juure ja murdis sealt ühe punakaskollase malaiõuna, seda arsti kätte surudes.

"Sahibil oli nälg; ma andsin talle mango. Nälg tarkuse järele on sahibi südamel. Sellepärast saadab suur isand Shiiwa temale selle puuwilja. Sahib wiisaku selle üles kõrgele. See kestab ainult mõni silmapilk, ja ta kukub jälle maha. Neil wähestel silmapilkudel aga mõtelgu sahib, kas ta oma soowi juure jääb. Ja suur isand Shiiwa toetab teda. Kui õun jälle maapinda puudutab, teatagu sahib mulle oma soow. Aga kuna sahib õuna wiskab, pigistagu ta oma silmad samal ajal kinni!"

Ta sõnad kajasid nii kummaliselt määrawalt, et dr. Oberländer wiiwitamata nende järele tegi. Kõigest jõust

wirutas ta õuna kõrgele ja pigistas silmad samal ajal kinni.

Nüüd käis kohin läbi õhu. Dr. Oberländer tundis enesest äkki kinni haaratawat, ennast kõrgele tõstetawat ja edasi kantawat, kaugele, kaugele edasi. Ta kaotas meelemärguse.

Kui ta jälle silmad awas, wiibis ta Saksamaal, wäikeses ülikoolilinnas, kus ta weel kolm nädalat tagasi oli olnud assistendiks kliinikus. Ta seisis haigewoodi ees, ja professor ja mõlemad teised assistendid seisis tema kõrwal.

„Meil on siin tegemist relatiivselt kerge peritonitiseega. Hiljemalt 8—10 päewa pärast tohiks haige woodist väljas olla,“ kuulis ta professori ütlewat.

Dr. Oberländer waatas professorile ja waatas haigele. Seal nägi ta haige otsaesisel wäikest musta risti, mis hetkeks nähtawale tuli ja kohe jälle kadus. Keegi peale tema ei paistnud seda näinud olewat. Ainult tema oli seda näinud, ja seesmine hää sundis teda haigetoast lahkumisel professorile tasakesi ütleva:

„Herra professor, Teie eksite siin. See haige sureb. Ta ei ela enam kolme päewagi.“

Enam imestunult kui haawatult silmitses professor teda.

„Herra ametiwend! Kuidas tulete sellele prognoosile? Pealegi siin, kus kõik selge on! Ei, siin pean ma ometi ütleva, pean ometi ütleva — —“

Pead raputades läks ta edasi ja jättis assistendi seisma.

Teisel ööl suri haige.

Neli korda juhtus lähemal nädalail sama lugu. Neli korda nägi dr. Oberländer musta risti haigete otsaesisel, ja see kuulutas neile lähedat surma.

Siis lahkus ta kliinikust. Tema ei olnud oma kindlas teadmises surma ennustusi omale pidanud, waid oli sellest alati ametiwendadele ja õdedele teatanud. Wäga ruttu lagunes kuulujutt, et dr. Oberländer asja enam tunneb kui kõik kliiniku arstid kokku. Tema tarwitses ainult haigele waadata, siis teadis ta, kas haige elama jääb wõi sureb.

Kahjutundmata laskis professor tal minna. Ei ole lõbus töötada abiliseega, kes oma professori prognoose parandab ja alati õiguse saab. Usaldus enese wastu, mida ükski amet nii ei waja kui arstiamet, kannatab selle all.

Dr. Oberländer asus praktilise arstina elama pealinna ja leidis warsti piiramata poolehoidu. Parwekaupa woolasid patsiendid ta kõnetunnile, wahetpidamata seisis tõllad tema ukse ees. Kuulujutt, et ta enam teab kui ükski teine arst, kaswas lawiini-laadiliselt. Ta wajas haiget waid waadata ja teadis kohe, kas teda weel aidata wõidi wõi ei. Isegi kui kõik maailma professorid ühe haige olid surmalapseks tunnistanud, dr. Oberländer ütles, et ta jälle terweks saab, ja ta sai terweks. Ja kui ta mõne haiguse ütles olewat lootusetu, siis ei suutnud enam keegi aidata; kõik arstid wõisid eksida, tema ei eksinud kunagi.

Ja tema rikkus ja lugupidamine kaswasid päew päewast, ja ta tundis elust rõõmu. Aga ta ei läinud heameelega inimeste sekka, waid elas enesele, waikselt ja tagasihoidlikult, sest täna wal nägi ta tihti inimesi, kes muretult oma teed käisid ja musta risti oma otsaesisel kandsid, mehi ning naisi, rauke ja lapsi. Ta ei wõinud nendega rääkida, ei wõinud oma saladust ilmutada, ja oleks ometi nii mõnelegi oma teadmiseega wõinud kasulik olla. Sest nii mõnelgi oleks ehk weel olnud waja oma asju korraldada, kui nad oleksid teadnud, mis neid ootas.

Ka peegli ette ruttas ta igal hommikul pakitsewal rinnal, et näha, kas wahest ka tema otsaesisele pole ilmunud hirmus märk, ja hoidis pelglikult oma südant, mis enam kui kord hädaohus oli neiusilmade wõluwusse wangistuda. Aga ta ei tohtinud ennast siduda. Kui ta armsamast oleks olnud kas wõi mõne silmapilgugi eemal, tagasi tulles oleks ta wärisenud kartusest, et ta ehk tema otsaesiselt leiab märgi, mille eest pääsmist ei olnud. Ja kui weel ta abielu lastega õnnistati, siis ei oleks ta hirmust ja kartusest enam lahti saanudki.

Ometi jäi see ta taewas ainsaks pilweks. Ta tegi ilusaid reise, mida ta alati oli teha soowinud. Tal oli ring sõpru, kellega ta heameelega läbi käis, aga kellest ta oleks wõinud ilma olla, nii et see teda mitte wäga walusasti ei tabanud, kui teda üks wõi teine surmalepühitsetud otsaesisega teretas. Nii nautis ta kõiksugu häid asju, rikkust, lugupidamist ja rõõmu, mis ta amet talle andis, ning tundis enese olewat õnneliku.

(Järgneb.)

Libahunt.

Saaja kirjaniku Luise Westfitch'i romaan.

4

Ja kummaline selle juures oli, tema walus kaastuime ei käinud mitte nii wäga ohwri kohta, kui ajalikult ning igawesti kadunud murdja kohta.

See oli tema wiis.

Juba kui ta alles wäike laps oli, oli ta juba põksunud patustele, mitte õiglastele. Neil oli oma õiglus, armas ta, oma hea südametunnistus. Teistele jäi ainult meeleheide ja hufatus. Ta oli kord fibedasti nutnud, kui Krishan Bosji noorem wend teda pekjis, sest et ta ühe lepatriinu, mille see kinni püüdnud, oli lennata lastnud, aga mitte saadud pekju pärast, waid poisi pahuruse pärast.

Ta nuttis alati, kus ülekohut nägi, koolis, talus. Sefš olid tal terawad filmad. Aga mitte muinasjutuilmas, millesse ta waim süwenes, ja ka mitte tõsises elus polnud ta kordagi näinud ega tunnud walu, mis oli sellega wõrreldaw, mida keegi õnnetu pidi tundma, kes oma sooja inimesesüdametundis muutuwat tapmis-himuliseks hundisüdameks. Muutuwat päästmatult! Dufselst kajasid ta kõrwus weel wanaema Bosji sõnad:

„Kes kord wihas ja apluses on hundiks saanud wanakurja abiga, see jääb hundiks. Jial enam ei pääse ta, waid peab ruttama ja ja tõttama wastu oma tahtmist mõrtsukatööle siin maailmas, ilma et ka rahu leiaks teises ilmas. Igawesti kustumatult põleb himu temas edasi!“

Ja seesugune üle mõistuse käim õnnetu oli tõesti elanud! See muinasjutt oli õigel Wanaema Bosji wanaisa isa oli seda õnnetut tunnud, ja oli teda aidanud maha materdada ise oma kättega!

Mein õrn keha wabises palawikus nagu Triin-Meidigi keha täna õhtu seda ette kujutades. Enne kui ta hilja õffel oma kleidi seljast ära wõttis, langes ta oma seinfangi ette põlwili, et oma igadhufuse palwele palawat palwet juure lisada, Jumal hoidku armulikult iga inimest libahundiks saamast. Kus aga keegi õnneti kurja wõimu läbi selleks saab, seal andku ta temale kahetsuse ja meeleparanduse, piina ja walu, jah, isegi hirmsa surma läbi weel wõimalus oma waest hinge päästa.

Alles hilja uinus ta, aga ei leidnud magadestki rahu, sest tema woodi ees seisid libahunt ja filmitšes teda inimsilmadega, filmadega, mis temale paistsid olewat tuttawad, filmadega täis

kurbust ja himu, nii et ta karjatas ja nuttes ärkas.

*

Kui koidu esimene kuma Lütjendammi katu-seharjad lastis ära tunda, mille all elanikud hea südametunnistusega pühapäewa hommikuni magasid, puges Krishan Bosj, saapad käes, oma kambriist kotta. Ta kandis seljas wana tallikuube, seespool wäljas, ja peas laiade äärtega wilkkübarat, mis sügawasti pähe wajutatud. Warnast wõttis ta wana eeslaetawa püski, pistis tarbeasjad taskusse ja kummardas parajasti kolde kohale, et peotäie tuhaga oma nägu tundmatuks määrada, kui uus sulane hääletult tema ette tekkis. Ka tema kandis üllonda, mis Krishani omale sarnanes, ja hoidis käes kaherauaga püski.

„Lahad jahile minna?“ sõjistas ta. „Siis wõta minu ka kaasja!“

Krishan filmitšes kolbes hõõguwa tule paistel Jaan Rattenbühlil sihakat kaju. Siis lewis naeratus ta rõõmsatujulisest näost üle.

„Hea küll — tule!“

Jlma pikema kõneta lükkasid nad riivi kahepoolega kojaukse eest, tegid ukse lahti, panid ta oma taga tasakesi jälle kinni ja seisid wäljas algawas päewas.

Lumefadu oli juba ammu üle läinud ja ilm sulaks muutunud. Õht oli külm, nagu alati enne päikese tõusu. Pilwed rippusid raskelt taewa all, aga wähematki udu polnud wäljawaadet piiramas. Nad nokutasid üksteisele pead ja sammusid kiiresti minema.

Kuni nad üle aasa ja kaanalifilla läksid, ei rääkinud kumbki, sest surnuwaimne soo kannab hääled kaugele. Aga niipea kui nad külateest olid risti üle läinud ja risti üle lunitanud ka-narpiku rändasid kauge kasepõõsa poole, mille wiimsed lehed nagu kulbrahad koidukuma käes läiksid, algas Krishan:

„Weel koiduwalgusel peab see sündima, tead. Päewa poole tulewad Dreemeri jahiherrad. Nad ei tule tihti. Aga pühapäewal wõiwad nad tulla.“

„Tean,“ wastas Jaan Rattenbühl.

„Ja oma käigust ei räägi me ka kellelegi, mõistad? Kui laseme mõne jänese wõi paari murukana, siis matame nad turba alla ja müüme Dreemeri kõrripidajale. Jsa ei taha niisugusest asjast midagi teada, sest ta on küllawanem.“

„Ega's temagi teifiti ei teinud, kui ta alles noor oli,“ arwas Jaan.

„Käbi ei kuku kännust kaugele,“ kuinitas Krishan. „Tahaksin ainult teada, kust sa haifu minasje said, et ma täna jahile tahtsin tulla.“

„See pole kellegi kumst. Kõigil elurõõmsatel poistel on külas jahipüüsid.“

„Siinul ka,“ naeris Krishan, „ja veel pealegi nii hea püü. Tõsi küll, tõsi küll, sina ja ju wend Wilm olete toredad poisid. Oleksid aina pidanud nägema, kuidas Wilm tatoreid taga ajas, kui need möödunud reedel meie talus käisid, tema ja ajunik Ohlsen. Wiimaks tahtis ta veel Ohlsenile kallale tungida, usun sellepärast, et see taht tragim oli.“

„Kuulsin teie taterilahingust. Ja jestsaadid ei ole nad endid enam näidanud?“

„Ei. Nad on wõrukaelad. Aga kuule nad ei armasta.“

„Kas mõni neist sai haawata?“

„Seda kindlasti ei tea. Dõ oli kottpime ja nad wiivad ju oma haawatud ning surunud kaasa.“

„Siis pane hoolega tähele ja waata ette. Olen kuulnud, et see tõug wäga tige ja kättematsumimuline olla.“

„Ah mis! Meie pole ju argpüksid. Ja müüd, pst, Jaan! — Paremat kätt kasepõõsjas — seal on kanad. Oleme wait, et nad ei heitu.“

Tasakesi hinge kinni pidades hiilisid nad edasi. Ilm oli juba pisut walgemaks läinud. Üksikud weel mitte julanud lumehelbed seisid pruunil kanarpikul. Külmas hommikuõhus oli iga asi selgesti näha.

Äkki jäi Krishan seisma ja kahmas Jaanil käewarrest kinni.

„Mis see on, Jaan? — Mis siis see on?“

Kasepõõsa all, kuhu nad lähenesid, lamas midagi muistendamat, nagu kimp riideid.

Kumbki noormees ei rääkinud. Samast aimawast õndusest aetuma jooksid nad lähemale kogule, mis iga läheneva sammuga omas kindlama, kohutawama kuju.

„See on inimene,“ pomises Krishan.

„Ja Jaan wajus karjatades keha ette põlwili.“

„See on minu wend! — Minu wend Wilm!“

Sügawas kanarpiku pöõsastes lamas Wilm Kattenbühl kitsa teeraja kõrwal, mis risti üle soo wiis Scharmbecki. Pehme maapind tema ümber oli ära tambitud jalgadega. Walged juuksed rippusid tal sajituna näol. Nägu oli sinine ja kaela peal, mida puruksrebitud rätik kattis, olid weretribulised sõrme- ja küünteajähed.

Jaan kobas ta käsi ja rinda. Wilm oli surunud, külm ja kange. Ta lamas siin wististi juba hull tunde.

Maeratus, mis Krishani suumurfades alati luuras, oli täitsa kadunud ehmatuses, osawõtus, kaastundes.

„See on paha asi. Peame tooma kandraami, Jaan. Peame kutsuma asunikud. Ma jooksen. Kas tahad seni siin walmata? Wõi kardad, et mõrtfukad tagasi tulewad?“

Jaan raputas metšifult oma püüsi.

„Tulgu nad, need minu wenna salatigedad mõrtfukad! Küll ma neile tere tulemast ütlen. — Wilm! Wilm! — Sina olid mul maailmas ainuke! Müüd on nad ju noore elu õitsmuses tapnud! Mina ei ole sind iial saanud kaitsta. Aga ma tahan sinu eest kätte maksta, nii tõesti kui ma loodan Jumala halastuse peale! Kes ju tappis, ei pea iial rahu leidma maailmas!“

Ta oli oma juures wihas nii enesesse sümenenud, et aeg talle näis olevat lühike, kuni ta kuulis raskeid janne ja karedate häälte kõma. Bosji talust tulid nad, külawanem, wana julane, Krishani noorem wend; naabrid nende kaajas, ka Luerke Kreienilt. Kaajas olid neil kandraam, wifatid, heinawiglad, firmed — kõik sõjariistad, mis nad rutuga olid kätte saanud.

Jaan wankus neile wastu, ärewuses kogedes:

„Mu wend! — Mu wend Wilm! — Teie peate mind aitama!“

Aga lähemale ruttajad jäid äkki teele nagu kimminaelutult seisma.

Paksuks-wiltinud kasepõõsasteist surmu kõrwalt oli hiiglasuur loom halli hundi kujul wälja astunud. Nowalgusel, mis alles tuhmu oli, paistis ta olevat üleloomulik suur. Weripumane piff keel rippus tal wälja lahtisest suust ja tontlikult walged hampad jädelesid ta lõugade wahel. Terawad hundifõrwad kuulatades püsti, seisid ta surmu kõrwal ja wahtisid oma rohkealt jõsoristfeeriwate silmadega inimeste hulgale. Niisugune õud hõõgus temast, et ükski inimene temale ei julenud läheneda.

Jaan, kes kohkumust nende näolt nägi, pööras pea tagasi, ja, nähes seda olemust weima keha kõrwal, wiskas püüsi palgesse ning lastis.

Suludes, mis sarnanes sellele hulmijele, mis õhtul Bosji talus koosolijaid oli heidutanud, kadus loom jälle tagasi kase pöõsaste wahel, laia weretiret enese järele maha jättes.

„Said elusjalt minema, sest et mu käsi sel hetkel nii kindel polnud kui muudu,“ hüüdis Jaan wihafelt. „Aga kaugele ja ei jõua! — Nägin seda selgesti, naabrid: haam on tal paremas õlas — liig kõrgel — pool pöidlat liig kõrgel! Muudu oleks ta köhe kuttunud!“

Nad panid Wilm Kattenbühli kandraamile, laotasid waiba ta tarretule kehale ja wiltukistud näole. Neli meest tõstsid kandraami üles.

Külawanem Bojs kutsus Jaani oma kõrwale.
„Ütlen, Jaan, ma pean sellest Breemenisise kriminaalpolitseile teatama, jah. Aga wälja seft palju ei tule.“

„Jaan naeris kibedasti.“

„Kui wana shandarm Gunders need mõrtjufad nende nullaanmideft peab wälja kepitama, siis istuwad nad seal wististi wiinse päewani. Aga jün süu kõrwal käib mees, külawanem, see ei lasje niiti oma käest lahti, emme kui selle wiinne ots talle kätte jõuab ja tegu on kätte makstud kümne- ja sajawõrra!“

Külawanem mõttis ta käest kinni ja pigistas seda.

„Sul on õigus, Jaan. Ja kus mina sünd ju kättemaksuise juures wõin aidata, see abi ei jää tulemata. Selles ole kindel.“

*

Teade mõrtjufatööft oli ette rutanud. Kõik Kreieni rahmas seisis kaanaliisilal surnut oodates: Stiine põll filmade ees, Wischen waljusti nuttes, perenaine pisarateta, aga palawikus läikiwail filmil. Just tema taga, silla käsi puust kinni hoides, seisis Tobias, wärwitus näos ja wäsinud filmis piinatud ilme, nagu katjuts ta waewaga mõtelda, midagi meele tuletada ja ei jaksaks ometi kõigest waewast hoolimata läbi tungida uduft, mis ta mõistust ümbritses. Üsna taga kaugemal seisis Inge, wabijedes kui haawaleht, juured, mustad filmad täis pisaraid.

Pikkaniisi liikus kurb rong neist mööda maja poole.

Triin-Meid kahmas külawanema käewarrest kinni.

„Ja Bojs, kas peab keegi ratsutama Scharmbecki arsti järele — — wõi on — — on ta — —“

„Surnud, Triin-Meid Kreimeier. Surnud kui tüff puud! Siin pole arstil enam midagi teha, ainult shandarmil ja surmumattjal.“

Triin-Meid lõi käed oma palawikus-läikiwate filmade ette.

„Milline õnnetus! Milline õnnetus! — Ja see pidi weel minu talule juhtuma!“

Belgikult tõstis ta filmad, kui jattas:

„Kes — — mis ja arwab, külawanem, kes — —?“

„Jah,“ tähendas Bojs, „see näib küll wälja nagu taterite tegu. Sihufe tapmine ööfel pimedas, see on nende wiis Aga Wilmil on rahastott taskus alles, ja et nad selle sinna jätsid — see ei ole jälle taterite wiis.“

„See on nende kättemaks,“ ütles Triin-Meid.

„Jah, see on taterite kättemaks!“

Suurde tuppä oli juba afe tehtud. Perenaine tõi käige pehmemad padjad ja peenemad linad kastijst wälja. Kõige paksemad küünlad aetas ta neljale nurgale surmaküünaldeks. Aga kui Stiine ja paar juureritunud asunikumaiji Wilmi hakkasid riidest lahti wõtma ja wiinse woodi wastu malmistama, lakkasid äkki ta meel ja jõud töötamast. Kibedast nutuframbis wajus ta ühele kastile, selg surru poole.

Lütjendammi inimesed pilgutawid üksteisele salajas filmi. Juba ammu sojistati, et Kreieni perenaine, kes sibwakaid mehi jalkis, oma filmad oli heitnud ilusale julasele ja et Wilm Kattenbühl ehk kord weel Kreieni peremeheks saab. Niisugustel asjaoludel oli perenaise kirgline walu arusaadaw.

Ja siis lamas Wilm Kattenbühl surma pühalikus majesteetsufes nelja põlewa surruküünla wahel kofas, kus nii tihti oli kajunud tema hele naer. Saladusliku öudufega silmitsejfid oma latritejt lehmad ja hobufjed teda, lehmad ja hobufjed, kes igatsedes olid pead pöörnud, niipea kui Wilmi kiire samm neile sawipörandalt oli kõrwu kajunud. Ei leidnud nurgakejt, mis ei oleks täis olunud tema kõrgeleendawatejt lootustest, õrnade pilkude ja sõnade mälestustest, kust lootused olid tõusnud, lootused, mis nüüd olid surrud ühes sellega, kes neid kannud.

Üksteise järel tulid Lütjendammi elanikud külakaaslastele wiimast au näitama ja tema juures palwetama. Nad jäid kotta seisma, koondujfid jalkadeks, rääkijfid mõrtjufatööft ja oletajfid, kes küll mõrtjufas oli wõinud olla.

Rimataksus rahakotis olid olunud ainult mõned rahad. Rahtlemata oli see küll taterite tegu, kättemaks lastmise ja jahtide eest.

Kõledail filmil liiku Tobias ühe juurejt teise juure. Ta hakkas ajajookful teadwusetust unest ärkama, nagu see igale haigusehoole ifka järgnes. Ifka jälle läks ta surru juure, hõorus offaeijst ja katjus meele tuletada.

„Wilm Kattenbühl? — Mis on siis äkki Wilm Kattenbühliga? — Ta on surnud — — Näen — — jah, näen, et ta on surnud. Tapetud, ütled sa?“ —

Ja siis küjis ta ühelt ja siis teiselt:

„Kas wõid mulle ütelda, naaber, kes Wilm Kattenbühli on tapnud?“

Kort Ohlsen sel päewal ei tulnud.

Ei olla teada, kus ta wiibib, kinnitas Gepe. Igatahes ei olla ta Lütjendammis.

Kreieni perenaine oli jälle toibunud ja wastas igamehe küsimustele. Aga kõik olid sel-lepoolest ühel arwanisel, et ta täna wäga kahwatu wälja nägi. Aga ifka rääkis ta, mis

waja, ja tegi ka, mis waja. Ja see oli tõsi, ilusasti oli ta oma surmud julase lastnud lauldile panna. Jaan Kattenbühl wõis rahul olla. Kui widewik kätte jõudis, pani ta enese oma kambriisse luku taha. Ja siis lahkusid mõõrad.

Stiine ja Lierke walwajid surmut, püha-päewa-riided seljas, lauluraamat käes. Tasakesi palmetas Inge ühes wanadega. Ka Jaan Kattenbühl walwas, lahtine lauluraamat põlwel, aga wagad sõnad muutusid ta silmade ees uduks, muutusid ta südame kibeduses metsikuteks kättemaksuise wanneteks.

5.

Külamanem Bogs oli weel pühapäewal Breemenisse politseisse sõitnud.

Järgmisel hommikul ilmus shandarm Enders mõrtsukat otsima.

Ka paar kohtuherrat Breemenist ühes kirjutajaga ja mapitäre aktidega tulid juures jahwanfris sohju, kirusid pahu teid ja tatereid, keda peaks tule ja mõõgaga häwitama nagu lutikaid, ja sõid hoolega head einet, mis Triin-Mleid neile wäikeses toas lauale pannud.

Siis määrjised nad palju head walget paberit asjaolude ja tunnistajate tunnistuste kirjapanemisega ning manitjesid shandarm Endersi hoolimatult kirjategijatele nende nullasomides kallale kippuda ja nad wangistada. Siis ronjised nad jälle wanfrisje ja sõitsid linna tagasi.

Shandarm Enders küjis külas siin-seal weel üht ja teist, läks tüki maad sohju ja waatas seal terawasti taterite järele ringi. Aga et ta neid ühtegi ei näinud — mida ei maksinud imestada, sest et shandarmi järaw wafkiiwer kaugele sohju paistis ja pelglikud taterid politseiga iial kokku saada ei soowi — siis arwas ta, et seaduse nõuded seega täidetud on ja ta kuue lapse nõuded ka, kui kohtuherrad järgmisel päewal tema enese surma kohta ei tarwitse protokolli kokku seada. Ettemaatlikult otstustas ta neile selle pahanduse tegemata jätta ja kandis-hoold, et ta eme õhtu soole sai selja pöördada.

Teise päewa õhtupoolikul tõi Gepe Wilm Kattenbühlile Kreieni tallu pärja. Ta jäi leiwaahju juure seisma, kus Stiine matusteks parajasti saia küpsetas, ja ohkas sügawasti.

„Maailm on paha, Stiine — ja muutub iga päewaga weel pahemaks.“

„Jah, Gepe, seda wõid küll ütelda.“

„Kes wõis mõelda, et sel noorel merel pidi niisugune ots olema? — Mina mitte, Stiine.“

„Mina ka mitte,“ ütles Stiine ja lütkas küpsetise labidaga ahju.

„Mis arwajid siis kohtuherrad?“ päris Gepe. „Wist usuvad, et mõrtsukad tabatakse?“

„Nii palju kui mina mäletan, ei ole bree-menlased weel ühtki mõrtsukat joos tabanud. Aga see ei tähenda palju. Isjand Zumal leiab nad ometi, jelles wõid ja kindel olla, Gepe — ja jellega peame leppima.“

Gepe jäi seisma ja ohkas weel sügawamini.

„Kas ei taha sa oma pärga wiia maija?“ julgustas Stiine. „Lierke tõi Scharmbeckijt puusärgi. Perenaine ei küsi kuludest.“

„Oh, Stiine, mu jüda on nii raske. Ja mul pole ühtki hinge peale sinu, kellele ma ta wõiksin wälja puistata.“

„Mis sul siis on?“

„Ta ei ole ikka weel koju tulnud, meie peremees! — Wiis päewa juba — ja ikka weel ei tule! — Ei tea, mis jellest pean arwama.“

„Wiis päewa on pikk aeg, kui inimene ainult wäikesel reisitasuga lahkus, nagu sa ütled.“

„Wijitillukeste taskuga, Stiine!“

„Aga teda wõiwad äriasjad kinni hoida.“

„Stiine — kui ta aga ei lama kufagil laqedas joos, taterite poolt tapetud nagu Wilm Kattenbühl!“

Stiine laskis käed teise labidatäre küljest lahti, pööras ja silmitses sõbrannat heitumult.

„Arwad?“

„Ah, mul on alati olnud aimdus, et tema suurus kaua ei kesta. Oh Zumal, mis pean mina waene inimene ometi tegema?“

„Sjiotja mitte midagi,“ kaalus praktilisem Stiine. „Kui ta julle ei ütelnud, kuhu ta läheb, siis pole see talle ka armas, kui tema järele luuratakse, sel puhul, kui ta weel elab. Ja on ta tapetud, siis ei riku ja ka weel midagi, kui wait oled ja ootad.“

„Noh, ühe päewa ootan ma weel, Stiine. Aga siis awaldan ma oma kartuse külamanem Bogsile. Dige asi see Kort Dhlseuiga ei ole, dige asi ei ole see ka elus.“

Gepe wiis oma pärja maija, pani ta teiste pärgade hulka, mis laudsi jalal ootasid, wafkis tüki aega ohtes surmu noort, tarretut nägu, palmetas ja läks siis pikka külateed mööda oma kodu jälle tagasi.

Ilm läks juba pimedaks ja ta kiirustas käifu õõ tulekuga wõistu, sellejuures kartlikult meksikusse soosse wahtides; kas ehk teda seal mõni murdmisehimuline loom ei waritse.

Majas pani ta koha kõik ukseid ning wärawad lukku ja laskis juure koera õue peale lahti.

Ühesilbiliselt istus pere Dhlseu talus õhtu-söögil, ühesilbiliselt kojas kolde ääres Lütterjaan, wana sulane, Gepe ja Sophie, noor tüdruk,

kes oli kahetsateistkümneme aastane mükunõoga tüdruk ja wähe rääkis niug weel wähem mõtles. Negajalt kehitas enašt mõni kama unes, aegajalt raputas mõni lehm fetti ja korrapäraliste waheagade järele ohkas Gepe.

Korraga kajas koera äkiline haukumine läbi waihuje, koera rõõnikija; mingisugune kõwa käsi wajutas ukse käärauale ja müristas, kui üks kobe järele ei annud, wihafelt usti.

Kõik kolm kargasid korraga püsti.

„Peremees!“

Sophie jooksis Gepe ees ja awas riivi.

Lämel seisis Kort Ohlsen paksus jopes, kübar sügawal peas. Wankudes peatas ta ukse raamihahel. Ta nägu oli haiglaselt kahwatu ja kofkufaswanud kulmude all seiswad silmad näisid wihast ning kärjituses sädemeid pilduwat.

„Teie hullud naisolemused, mis pagana asi see on, et minu ees minu oma maja ukseid kinni panete?!“

„Me kartime,“ kogeles Gepe, „taterid! — Taterid mõiksid —“

Ohlsen riivas noort ja wana tüdrukut pilkawa pilguga.

„Kui taterid t e i e siit ära wiivad, siis toowad nad teie kobe jälle tagasi!“

Nende jämedate sõnadega oli ta kolde ääre wankunud, ja langes seal wäriwedes oma õlgtoolile. Gepe aga karjatas waljusti ning Sophie ajas oma mükusilmad laiali. Tule ja lambi walgel nägid nad, et peremees jope all haawajidet kandis ja parema käise kõrwal oli jopes wäike ümmargune auk, mille kõrwenud äärte ümber walfjaspunased plekid sirasid, nagu oleks sealte werd küljest ära pestud.

Gepe karjatušt kuuldes tõstis Ohlsen ruttu pea üles.

„Mis siin on karjuda?! — Mul oli wäike äpardus — jahil olles — jah! Olin jahil. Aga haaw — saab jälle terweks. Rääkmuist ma selle üle ei taha, saite aru? Mitte sõnagi! Mitte kellelegi! Ma — ma — Gepe tee kähku! — Anna mulle wäike naps!“

Äkilise wihapuna asemele oli ta näole jälle asunud furnufahwatus. Waewalt jafkas ta enašt toolil hoida.

Gepe täitis klaajise kadapanapsuga ja hoidis see temale su ääre.

„Oh Kort Ohlsen,“ ahastas ta, „nii on siis taterid ka sinu ära tapnud! Sinu ka!“

„Oleksin ma tapetud, siis ei istuks ma siin, jina keerduaetud piisaratepilw! Mul pole midagi wiga! Mitte midagi! Kuult — tee — ja kiire jooksmine —“

Ta pea wajus raskesti toolitoele.

„Peame peremehe woodisje wiima,“ sojisatas Gepe. „Aidate, Bütterjaan ja Sophie. Ah,

milline õnnetus! Õnnetus! — Kas ei näinud ma seda tulewat, päewad ja üdadad? Müüd on ta tulnud. — Bütterjaan, ratsuta kobe Scharmbecki arsti juure!“

Aga müüd ajas poolminestam enda wägijärgets.

„Kafju seda teha! — Mina ei taha arsti! Tont wõtku kõik arstid! — Meetud naised oma ritu ja kärjitusega! Kõik õnnetused tulewad neilt. Mina olen terve — mõistate? Terve!“

Kaudse tahteõuga kargas ta püsti ja seisis järgesti.

„Woodisje tahan ma minna ja wälja magada! Jah, seda ma tahan. Aga jüma lähen ma ise oma jalal. Ja — ükski naine ärge enašt mulle näidaku!“

Pikkamiši wedas ta enese üle koba tupp, tootult, järgesti. Siinseal midugi wankus ta nii wäga, et inimesed ta kuffumist kartsid. Aga ifka jälle leidis ta tafakaalu, nihutas enese uksepiida najal tupp ja löi ukse oma järel kinni.

Gepe nuttis.

„Ah, milline inimene ta on! Kuna meil te-maga ometi on head mõtled ja me teda tahame aidata!“

Mitit korda tõusis ta õõjel, actud heajüdanitusest ja kohusetundešt, hiilis peremehe toa ukse juure ja pani kõrwa wastu wõtmeauku. Meed ei olnud rahulikult magaja rahulikud hingetõmbes, mis ta kuulis — see oli rahutu põõrlemine, walus hoigamine. Kord kajas see ifegi nagu meeleheitlik wankumine. Kälmašt ja kaastundešt wäriwedes kuulatas Gepe, aga ei julenud tupp minna.

Kui ta hommikul einesupi lauale tõstis, ifka weel enesega aru pidades, kas ta peremehe keelust hoolimata Bütterjaan ei peaks jaatma Scharmbecki arsti järele, seisis Kort Ohlsen ootamatult tema taga. Peaegu oleks ta jälle karjatanud, nii tontlik nägi peremees wälja. Aga ta seisis kindlasti ja rahulikult nagu alati ja wõttis laua ääre koha, nagu ei oleks midagi juhtunud.

„Kas qu ju terwis täna tõesti parem?“ ei suutnud ta wiimaks enam küsimata jätta.

„Minu terwis on alati hea, Gepe. Mulle oleks see armas, kui sa kord juba meeles peaksid, et ma täiwa terve olen, kui keegi sinult peaks küsima.“

Aga selle juures läks ta käsi supilusifaga aimult pikkamiši supikausi, nagu oleks liigutamine temale walu teinud.

Bütterjaan, kes nägi, et Gepe sõnad peremehele ei meeldinud, rääkis muist asjušt.

„Ei tea, kas sa seda juba tead, peremees. Meie asunduses on furnu.“

Kort Ohlsenil näis waew olewat oma mõt- teid laugelst tagasi koondada jekkele, mis talle jutustati.

„Surmu, ütled ja?!“

„Wilm Kattenbühl Kreienilt. Taterid olla ta tapnud, räägiwad inimesed, ja täna on ta matus — kui ja talle tahad wiimast au näi- data, veremees.“

Ohlsen pani lusika käest.

„Olen jõunud — Wilm Kattenbühl? Ta- petud? — Tateritelt, ütled? — Jah, ma lä- hen siis süna. Muudugi lähen süna. Seda wõlgnen üks ajunik teisele. Meie kõik läheme süna.“

*

Sama päewa hommikul rändas Inge soh- ti. Nii palju tumerohelisi pärgi oli Wilm Katten- bühli ümber huiikus, kuuseoksteit, ekeisi ja muust — Lütjendammi elanikkude poolt too- dud. Surmu küünalde walgel näidis nad olewat peaaegu mustad. Ja Wilm Kattenbühl oli emeti heameelega naernud. Lustiüfult sõrased kord ta filmad, weel praeguigi läikisid ta walf- jad juuksed otjaesijel nagu koondunud päikse- paiste.

Ingele oli mõte tulnud, et Wilmi rõõmu järcele jännitfew hing küll armjamini alla waat- taks wärwilijele pärjale, kui ta surmaküünalde wahelt lendu algas taewasse. Seda hinge tõus- miist, millest Stiine jutustas, oli Inge oda- mid fogu õõ. Aga hing ei oinud tulnud. Wõi- malik, et ta salajas juba ammu üles lendas. Ta pidi seda ju igatahes tegema, enne kui me- hed raske kaane puusfärgile peale panid. Wõib olla seisis, ta ja waatas alla tema pärjale. Ta ei oinud Inget iial palju tähele pannud. Kes pidiigi teda tähele panema ilusa wõdrasema kõrwal? Sellel olid Wilmi pilgud tihti joo- bunult wiibinud. Ja see oli nii õige. Aga kui ta nüüd ülewal pilwedes heljus, siis rõõmus- tas teda wõib olla emeti pisuttki see nähtus, et ka Inge tema peale mõtles ja ta warajase surma pärast leinas.

Ja kui nüüd libahunt tuleks, see paha hunt wanaema Bossi jutustusest, ja tahaks Inget mureda, siis näitaks ta hundile oma pärja ja ätleks:

„Armas hunt, ma pea Wilm Kattenbühlite näitama wiimast au. Lase mind nimma!“

Ta oli ju ka pruudi ema Bossi jutustuses minna lastanud. Tõsi küll, kolmanda lapse ajal oli ta tema murendud. Aga tema, Inge, ei läinud ju mehele. Kus oli pois, kes sibufest enesele soowis? Ja tema ise ei tahtnud ka kellestki midagi teada, ei, mitte kellestki! Tema

wõdrasema, las tema läks mehele. Hiljem! Nüüd oli ta Wilm Kattenbühli pärast alles kurb. Otsse hullusti kurb oli ta. Inge, kes ei maganud palju ja raskesti, oli teda kuulnud fogu õõ raskesti ohkawat ja hoigawat. Ah, kui ta waest ema emeti oleks saanud kuidagi rõõ- mustada ja lohutada! Aga see oli tema õnne- tus ja saatus, et ka tema temale oma iseäral- duje tõttu alati ainult uut tuskat ja muret pidi tegema!

Seejuguistel teil rändasid Inge mõtted lap- selikus unistuses, kuna ta jüqawal rippuma nowembritaewa all turbahunnikul istus, jalgade ees tühi turbapaat tinakarwa liikumatu wce- pinnal, tema põlwele ümber nagu suure mõttad soopõõjaste punased, kulla- ja oran- sh- karwa lehed ja offjad, kust ta sõrmed kõige hii- gawamad ning isejugufemad pärjaks punus — niijugufeks, misjuguine weel waewalt kellegi puusfärgi oli ehtinud.

Pisikestest koolimajast sooäärest, kus õpilased laulu harjutasid, kandis tuul jurmalaulude üf- ifid katted temale kõrwa. Surmast ja kadu- wusest kõneles talwine taewas. Soo ise omas tarretus, kõwas surmarietus, mis kootud närtjünud lilledest ja taimedest, mis kewadel täis elunälga ja paendumalt mustast mullast wälja tunginud, näisid leinawat noort julast, kelle must muld eukerwadel oma hõlma neelas.

Wiimaks oli pärj walmis.

Baremalt ja pahemalt poolt rändasid in- imesed juba külateed mõõda matusele. Toad kubijsid mustasje riidetatuteist. Kojas kolde lä- hedal seisis Triin-Alleid mustas kleidis ja wõt- tis tulijaid wastu. Rahulikus auwäärilikkuses seisis ta, selg suru poole, tõsijelt, nagu seda aeg nõndis, aga mitte enam meeletus walus.

„Raske õnnetus, mis mu talu tabab, naa- ber, ja see lähew mulle südamesse. Jumal on seda nii tahtnud. Meie peame alistuma, kuigi me ta tahtest aru ei saa.“

„Sina vähemalt oled Wilm Kattenbühli wastu täitnud oma kohuse,“ kinnitasid naabrid tunnustades, ja Triin-Alleid tõrjus: „See oli mu kohus, naabrid, waid mu kohus!“

Kõik kiitsid teda. Smurepärased matused oli ta walmistanud oma sulasele.

Jaan Kattenbühl istus wenna puusfärgi kõr- wal, käsi rusikas, otjaesine fibras, ja wahtis otse edasi. Njawõtwaid sõnu, mis talle õeldi, ta ei kuulnud. Ta ei tunnud sedagi, et Wilsen faastundlikult ta fätt pigistas. Mõrtsufat leida, fätte maksta — muud mõtet ta ajus ei elu- senud.

Nüüd hakkasid Triin-Alleidi filmad hiihgama. Kort Ohlsen oli oma rahwaga kojaukse ette

ilmunud. Ta oli teda Lütjendammiist veel kaugel arvanud. Dotamatult oli ta kohal, ja see oli hea. Jõudu moolas ta juuresolekust, jõudu ja lootust. Kärsitult futjus ta pilk üle teiste peade teda oma juure.

Kort Ohlsen tungis ainult pikkamisi rahvamurruist läbi, tontlikult kahwatu näoga, kust ta pigimustad filmad wälja wahtisid. Need wälkusid kalgilt ja trotslikult. Haawapalawit süntas rohkead tuled nende hallusesse.

"Seal ja oled, Kort Ohlsen! Kui tore, et reisisit tagasi jõudsid! Kui ilus, et ja mind sel päewal üksi ei jätnud!"

"Üks ja üks ja müüd küll ei ole," wastas Kort Ohlsen kuimalt ja lastis oma pilgud üle inimeste libiseda.

"Mulle ei ole mitte üks jeda, mis teine, tead. Sind ma usaldan."

Ta kummardas tema juure, ta filmad ei rääkinud mitte mõõduid walust, nad rääkisid uuest lootusest.

Kort wõis ju teada, mis oli sündinud. Mististi oli talle taterite tegu juuspeenelt edasi jutustatud. Milline tunne temal enesel selle juures olnud, jeda ei teadnud temale keegi jutustada, wõib olla ei osanud ta jeda isegi teha.

"Seda oli mulle liig palju, Kort Ohlsen. Seda oli ligikaudu liig palju üffitule naisele. Müüd olen ma rõõmus, et jälle siin oled. Sina oled maailmasti enam näinud kui teised ajunikud, ja ma olen kindel, et kui ma nõu wõi abi wajan, jina jeda mulle siis annad."

"On sulle nõu waja, Triin-Alleid Kreimeier? Mina arwan, jina ei ripu ühegi mehe kuuksaba küljes."

"Nii see ainult näib, Kort Ohlsen. Kui keegi peab suurt talu walitsema, siis näib kergesti, nagu teeks talle kamaandamine nalja. Aga mina jellest palju ei küsi. Palju parema meelega järgnen jellele, kes minust targem. Kord mitte enam wastutust kanda, mitte wähematti wastutust, jeda soowin ma enesele, nagu laps enesele jõuluajal nuffu soowib."

Külawanem Boss astus nende juure, tereatas Ohlseni.

"On õige, et tuled Wilm Rattenhühlile wiimast au näitama. Mfundus hindab jeda sulle kõrgesti."

"Mis põhjusel ei oleks ma pidanud tulema?"

"No waata, Wilm Rattenhühl pidas emast jinu wastu wäga halvasti ülewal."

"Mis mõni sulane paha räägib, see ei ulata mulle jaapa talbadeenigi, külawanem."

Boss tõendas omal pehmel wiisil:

"Ja nooremehe ots on olnud nii hirmus, et see isegi kõige pahema arme tasub."

Kort Ohlsen kehitas õlgu.

"Üks saab hirmsa otsa, teine elab hirmsat elu. Seal on üks nii kui teine. Aga ma tahan teda veel kord wiimses moodis waadata."

Ta astus laudji ette, mille ümber neli jurmaküünalt põlesid, ja nägi nende paistel Jaani.

Tõepoolest paistis, nagu oleks jurmu kabe-kordne, lamaks laudsil ja walwaks laudji ees — nii sarnased olid nende näod, ainult jelle wahaga, et jurmu näol walitfes jumalarahu ja Jaani näol kättemakfuhimuline wiha.

"See on Wilm Rattenhühli wend Jaan," jeletas külawanem. "Teenib minu talus. Tuli jinu äraoleku puhul."

"Nii, tema wend," fordas Kort Ohlsen. "Nii siis on meil Lütjendammis jälle üks Rattenhühl. Olu lööb meie inimeste üle kofku — ja ei jäta mingisugust tühja wahet."

Ta seisis müüd just puufargi ees. Kes teda sel hetkel filmitfesid, jutustasid hiljem, tema polla mitte niisugune wälja näinud, nagu oleks ta palwetanud. Tema ebaloornilikult kiirgawad filmad tarretasid jurmule külmalt näkku, ja ühtlasi paistis, nagu ei waatakski nad oma ees lamawa jurmu waifsele näole, waid nagu näeksid nad asju ja sündmusi, pilte ja tilki ning wägi-wallategusid kaugel, mis neid ahwardama panid leppimatus wihas ja kiirgama kuumas kättemakfuhimus. Pikkamisi tardusid ta uäojooned jälle harilikule waljusele. Ta pööras elusate poole tagasi.

Külawanem oli edasi läinud. Triin-Alleid ootas, jalg jurmu poole.

"Tead, mina ei wõi jurmuid näha," ütles lest perenaine. "Juba jellest wõid märgata, et olen kartlik naisterahwas, kes hädasti tuge wajab."

Ta pani käe Kort Ohlseni käewarrelle ja wiis ta tagasi kotta.

Ohlsen ei wastanud. Veel ifka oli, nagu näeksid ta läbi ruumi uitawad filmad müüd asju kui neid, mis ta ees. Aga müüd terawies ta pilk ja pöördus teadmussega kindlale täpile.

Royaläwele oli ilmunud Jinge. Juuffes tuulest sajutud, kirju pärg wastu müsta kleiti surutud, suured filmad täis kartust ja õudu, ja ometi wastupanuta külge tõmmatud Ohlsenil — nii peatas ta wiimitades läwel, piiratud alanduse ja puhituse wõõramaiquisest wõlust, wäga sarnane noorele naismärtrile, mida Kort Ohlen mäletas kufagil olemat näinud.

Triin-Alleid jälgis ta pilku ja tundis ära oma wõrastütte. Ta katkestas oma jutu.

"Millise naeruwäärt waniku siis jina jita tood? Kas jellane pärg kõlbab matusteks?"

„Arwajin, et Wilm Kattenbühl just fellasest pärjast rõõmu tunneb,“ wastas Inge kurwasatult.

„Rõõmu! See, kes surmud! — Näed nüüd, Kort Ohlsen, milline imelik tüdruk minu wõõrasütar on. — Tule süia, Inge. Ütle Kort Ohlsenile tere!“

Pikkamüsi lähenes Inge.

„Tere, Kort Ohlsen!“

„Alma talle kätt!“

Inge kuulis sõna ja wärises. Nagu hõõgawates sütes seisis ta käsi Ohlseni käes. Nii ruttu kui wõis, tõmbas ta selle sealt wälja.

„Mis sa seijad kange kui kepp!“ pahandas perenaine. „Kas sa ei tea, mis ju kohus on, Nuttu ütle asunif Ohlsenile, et oled oma ülemelikuse üle järele mõtelnud ja et sul kahju on, et tateri minema aitafid. Nuidu heidab Kort Ohlsen mulle jälle ette, et ma sind halvasti walitsen.“

Alga Inge waitis.

„Temal näib olewat enam osawuist tegutsemises kui kõnelemises, sel siin türel,“ tähendas Ohlsen.

Inge tõstis mahalöödnud silmad.

„Ma ei wõi ju ütelda, mida ei ole.“

„No waata, waata,“ pilkas Ohlsen. „Oled sa tõe juhtes alati nii täpne? — Nuidu see walekajate naiste wiis ju ei ole. — Alga mis siis, kui see tater, kellele sa wägimallaga elu päästsid, akuraat see on, kes Wilm Kattenbühli tappis? — See on ometi kindel, et taterid ta tappid, Triin-Mleid?“

„Kõik oletawad jeda, Kort Ohlsen.“

„Seft siis on Wilm Kattenbühli surm siin u süü, Inge — siin ja ei kellegi teise!“

Ohmatades tõstis Inge käed üles.

„Ei, ei, ära jeda ütle! Jumal jeda ju ei luba, et hästindeldud teost kaswab sellane koledus.“

„Miks mitte? Nii mõnigi on uskunud, et niisu külwab, aga üles tõuseb umbrohi.“

Alga Inge oli toibunud.

„Seda ei usu sa isegi. Kort Ohlsen. Ütted jeda ainult, et kurbust tunnekjin. Sa tunned sellest rõõmu, kui inimestele saad muret walmistada.“

„Oled sa nii tark? — Bane tähele, Triin-Mleid, milline tarkus ju tütre peas pesitseb!“

Opetaja ilmus õpilastega.

Jagati walgeid jain.

Ja siis hakkasid lapsed laulma. Teisedki laulsid kaasa. Raredasti ja wägewasti kajas surmalaul majas, pani loomad latrites wärisema ja pingutas ta inimeste kõrwu. Hulk naissi nuttis. Tobias istus mingisugusel kastil ja muukfus waljusti, Triin-Mleid toetus Kort

Ohlseni najale. Ohlsen ise toetus postile, mis tala kandis. Tal oli, nagu wanguks põrand ta jalgade all ja nagu käiks seinad ta ümber ringi Waid nagu läbi udu nägi ta tuttawaid nägusid.

„Ta on ju tagasi jõudnud, siin peremees,“ sojistas Stiine laulu wahel Gepele.

Ja Gepe, kes peaaegu lämbus selles, mida ta pidi warjama, pomises:

„Jah, on kodus. Alga — Stiine, kui ja teafid! — Temaga on asi halb. Oh Jumal, Jumal, kui halb, kui halb!“

Siis pandi puusjark kinni ja tõsteti walnis-seiswale wantrile. Opilased läksid lauldes ees. Kõik teised järguesid. Kreientile jäid ainult naised surmiküünlaid walwama. Seft surm luwab majas, kui surmikoha pühitsetud mullas on oma puhkepaiga leidnud. Ja kui küünalde waga walgus teda cemale ei peleta, siis otjib ta omale uue ohwri.

Stiine ja Wihhen hakkasid koda ja tuba jälle korda seadma.

Alga Triin-Mleidi jõud rauges. Tema istus oma toas ja waltis enese ette, ilma pisarateta, ainult aegajalt lõdijedes. Juba kolm päewa waewasid teda külmawärinad.

Alga rahuldusilme sejis ta näol: ta oli ennast neil päewil hästi üles pidanud. Keegi ei olnud ta näolt ta hinge pöurutust märganud.

Ometi — üks!

Tüff aega nõnda istunud, awanes tafakesi uks.

Duppa astus Inge, muist leinakleit alles seljas, midagi järawat käes. Raastundlikult silmittes ta oma wõõrasema.

„Ema! Armas ema!“

Triin-Mleid kohkus.

„Mis sa tahad minust?“

Inge pigistas järawa asja talle pihku. See oli hõbedane ripats hõbedast ketiga. Bunane kiwi kiirgas selles.

„Wõta, ema. Selle kingin ma sulle!“

„Oma ehte? — Selle ehte kingid sa mulle?“

„Et sa enam kurb ei oleks, ema.“

„Ja sellepärast tahad oma ainja ehte ära anda?“

„Weel palju enam annaksin ma sulle, kui see mul wõimalik oleks, ema. Sa oled mulle nii armas. Ole jälle rõõmus.“

See armastusjõendus, mille osalijeks ta sel tunnil sai, wapustas selle naise maadlemat hinge jügawasti. Ta tõmbas Inge oma riinmale ja suudles teda kinnalt.

„Mu laps! — Sa oled heal — Jää minu juure, Inge! Ära mine wälja. Jää minu juure, kui teised koju tulewad. Ma ei wõi üksi olla. Ära jäta mind üksi!“ (Järqueb.)

Tõtt ja nalja.

Päasetee.

Niiduwaht näeb jõeääres poissi, kes õnge jões hoiab. Ta ruttab kähku poisil juure ja hüüab:

„Poiss! Siin on õngitsemine keelatud!“

„Tean seda,“ wastab poiss kawalalt silmi pilgutades. „Tahtsin ju ka ainult oma ussi siin ujuma õpetada!“

*

„Uni ei anna uuta kuube, magamine maani särki“ —
Wanasõna ütleb nõnda.
Ometi ma tunnen mõnda meest, kes sööb ja magab, aga saatus talle jagab sülega siin rõõmu, rikkust, kaswatab ta oma pikkust, kuna see, kes tööd siin wihub, hammast koorikul waid ihub, selga ei saa särkigi, kuuest mitte märkigi!

*

„Isa, miks kujutawad maalrid ja kujurid wõitu alati naise kujul?“

„Mu poeg, kui kord abiellud, siis saad aru“

*

Raudteel: „Miks nii wihane?“

„Olen praegu algamas reisi ümber maailma, ja rong jäi kohe wiis minutit hiljaks... Kuidas pean ma siis õigel ajal oma reisi lõpetada jõudma.“

*

„Ema, kas olid sa mind siis waremalt juba näinud, enne kui kurg mu tõi?“

„Ei, Elsekene.“

„Jah, aga kust sa siis teadsid, et mina see olin?“

*

„Mis on tuul, Karlikene?“

„Tuul, tuul, herra õpetaja, on õhk, millel wäga kange rutt on.“

*

Lihuniku telegramm naisele: „Tulen alles homme, tänane rong ei wõta härgi peale.“

*

„Wanaema on nii unustaja, et mind enam kolm päewa pole pesnud.“

„See peaks talle ometi meele tulema, kui ta sinu peale waatab?“

„Ei tule, ma peitsin ta prillid ära.“

*

Professori-herra teeb hoolega tööd, kui Andres ja Annus tuppa tormawad. Ruttu pöörab ta ja küsib tuseselt:

„Mis te tahate, lapsed? Äрге mind eksitage!“

„Tahtsime sulle head ööd soowida, isa,“ wastas wäike Annus pelglikult.

„Hea küll, mul ei ole nüüd aega; tulge hommikul!“

Moodne.

„Kas kohtasite teatris tuttawaid?“

„Jah, juhuslikult juhtusin oma mehe kõrwal istuma — ei teadnud tõesti, et tema nii hästi oskab westelda.“

*

— „Kuupalju toopi piima annab lehm päewas, perenaine?“

— „Umbes kaheksa.“

— „Ja kui palju Te müüte?“

— „Noh, na kaksteistkümmend.“

*

„Järjekindlat tööd Teie poeg ei wõta?“

„Ei — aga streigid teeb ka kõik kaasa.“

ÕIENDUS: Hindmõistatuses nr. 3 (117) skeemis on nr. 12 wälja iäänud, mis peab olema nr. 41 pahemale poole teises (musta lapi kõrwal) ruudus. Püstridade seletuses peab nr. 22 asemel olema nr. 52.

TELLIMISE HINNAD:		Toimetaja: P. GRÜNFELDT.		KUULUTUSTE HINNAD:	
Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	Wäljaandja: K. o.-ü. „ARENG“.	1/1 lhk. M. 3500.—	1/1 lhk. M. 900.—	
1/2 „ (12 nr.nr.)	400.—	TALITUSE AADRESS:	1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—	
1/4 „ (6 nr.nr.)	225.—	Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16	1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—	
1 kuus (2 nr.nr.)	80.—	(uks B Laenu-panga majas).			
Üksiknumber	40.—	Telefon 12-53.			
Tekstis 50% kallim.					
Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.					

Hedwig Martinson, Ilmar Mägi, Jüri Martwerk, Edgar Matwerk, Anna Männik, Mihkel Männik, Mary, K. Möttus, Monika Möttus, O. Nogur, Herta Nielberg, Olga Nurk, August Nurk, Elsa Oja, E. Öttender, Edmund Ots, Hilja Ots, Julius Ots, Pauline Ots, B. Oja, S. Peterson, Karl Pedraudse, Egon Parbo, Karl Pressraud, K. Parol, S. Paulson, Elwine Paukas, Arn. Paukas, Johannes Piiskop, Astrid P., Ernst Roost, Ed. Rekann, E. Riisk, W. R., Linda Räesk, O. Räesk, O. Riesenkaupf, Terese Rumm, Asta Rimmel, H. Reemann, Alfred Reksa, Julie Reksa, L. Rang, Erika Rullinkoff, Helmut Rullinkoff, A. Saaberg, Ewa Sepp, Osv. Saks, Rudolf Siimann, Marie Sibul, I. Saharow Helmut Sepp, E. Steinmann, Herta Steinmann, Letda Tults, F. Tamm, O. Uuetalu, Rudolf Unt, U. Urbanowitsch, L. Waho, R. Weber, R. Waho, L. Weltbach, Linda Waik, E. Wain, Elsa Zimmermann, A. Wentzel, Helmut Waltman, W. Winkelberg, Mihkel Wirbel, A. Waldson, R. Waldson, Albertine Zimmermann.

Tartust: Julius Bormeister, Etinghof, H. Hansen, W. Hansen, Karl Jürizado, A. Joonas, Linda Jõul, Johannes Jõul, Heino Kiho, Anna Kisper, Linda Kolk, M. Liwer, H. Lorens, Werner Lõhmus, Ilma Lattik, Karl Lätte, Joh. Müller, O. Nööp, Elmar Norman, W. Nööp, Gerda Pastel, Hedwig Purjat, E. P., Selma Puusik, H. Reinwald, Edith Ruuse, Maria Serra, R. Solba, Amanda Serra, J. Serra, Silwia Tullf, F. Tamm, Leida Teder, Herman Wiidik.

Pärnust: A. M. Arro, W. Blumann, Elm. Bachson, M. Estam, E. Kewardt, Aleksei Kask, Johann Klaassen, W. Kiwi, Milda Küng, A. Kase, Karl Koger, E. Madisson, E. Medens, Elise Ostrow, J. Pillenberg, A. Pull, N. Ruus, E. Sirk, K. Tutt, Ed. Kstritsow, Minny Winkler.

Walgast: Ed. Allas, O. Hiiop, Arn. Osolin, Joh. Riismantel, Irene. Ruga, Mary Simson, Johannes Schulzenberg, Johanna Schulzenberg, Holmes Scherlok, Ella Tanna.

Wõrust: Arn. Kangur, E. Kiss, Ferd. Trumm, H. Reinhold, M. Sillenbach, Joh. Wask.

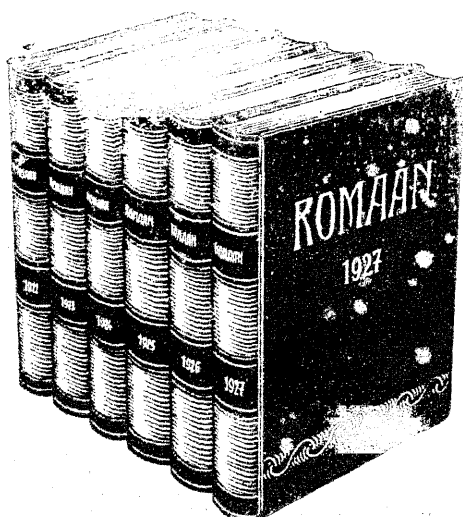
Rakwerest: O. Grüntal, Fritz Kask, H. Kängsepp, Aino Kukke, Meriskout, Karl Põiklik, William Põiklik, Elmar Senkel, W. Senkel, Edmund Senkel, Ulrich Tenneberg, Ernst W., Karoline Weske.

Tapalt: H. Beikmann, Epe, Eka K. Juul, A. Jantra, Hulda Kiwirähk, Kuku, S. Lauton, B. L., E. Luuk, H. Mikkin, H. Noormets, A. Paal, K. Tamm.

Narwast: Karin Kärbi, A. Kukke, Boris Läte, M. Pääsuke, K. Sakh. **Pärnu Jakobist:** M. Rewand. **Wiru Jakobist:** Albert Meerits, Hilda Wilberg. **Otepäält:** Joh. Mälk, Leo Rääk, Joh. Sohwa, Kalju Saar, Koit Saar. **Kohilast:** Natalie Mikker, **Mustwest:** Erna Martin, **Hallistelt:** Ella Maurer, Aug. Sultsenberg, Ed. Sinka. **Jõgewalt:** R. Terasmägi. **Hagerist:** Ed. Masikäpp, Hilda Mikker. **Kadrinast:** H. Olla. **Hägudist:** Helmi Paju. **Walgutalt:** P. Priks, **Wändrast:** Leeni Pandus. **Riiseperest:** R. Pilberg. **Sompast:** R. Rikken, **Kabalast:** Leo Rikken. **Saardest:** Ed. Rossmann. **Jõhwist:** Salme supp, A. Wiikow. **Sauelt:** E. Sastok. **Haapsalust:** Felix Seeberg. **Nõmmelt:** Johanna Söer, R. Tiiskur, Karin Pressraud. **Kärust:** Elma Sagar. **Merikülast:** M. Schulbach. **Raplalt:** E. Keigla, **Paluperalt:** Rugia Tullf. **W. Karistelt:** Hans Saks, Ernst Tõnisson. **Paidest:** E. Tknberg. **Türilt:** Edith Tenso. **Torist:** E. Tilk, Heinrich Wolmerson. **Kuresaarest:** D. Tarkpea. **Hiiu Keinast:** Oskar Weel, Ed. Weel. **Sondast:** Th Wink. **Mõsakülast:** Jenny Brock, Paul Brock, W. Lilienblatt. **Sakust:** Ernst. **Ristikülast:** E. Grents. **Waiwarast:** Leyda Emann, Minny Nerska. **Anny Siren. Sindist:** A. Janson. **Raudalust:** E. Jerik. **Kiust:** L. Hermann, J. Siilem, A. Tamberg, **Harju Rannamõisast:** John. Hanso, W. Kallas. **Kõnnu Walgejõelt:** Ew. Heinson. **Kurilt:** Hermann Krummast. **Rõngust:** J. Kuigo. **Kuremaelt:** J. Kangur. **Abjalt:** D. Kure, P. Kurre. **Leilest:** Hans Koppel, Endel Rämmal, Timberg. **Abjast:** Hilda Kodil, Endel Mägi. **Männikult:** H. Karu. **Wõhmalt:** Ellen Kalmaim. **Wõttwetist:** Aug. Kuningas, Ed. Parrol. **Kil. Nõmmelt:** Saara Lõhmus, E. Rossmann, L. Raud. **Wiljandis:** A. Tults. **Rõngust:** Ernst Tobber. **Jänedalt:** Wal. Booter, A. Mumme. **Kasarist:** Friedrich Wälja. **Aserist:** T. Weigel.

Neist wõitsid loosimesel: 1) 6 naela shokoladi—Marie Sibul, Tallinnast, Pikk tän. 41; 2) 4 naela shokoladi—A. Paal, Tapalt, Uusturg 2; 3) 4 naela shokoladi—R. Weber, Tallinnast, S. Pärnu m. 21; 4) 2 naela shokoladi—Joh. Mälk, Otepäält, Pärnu tän. 3.

„Romaan'i“ talltus.

Täiendage oma raamatukogu
kõidetud „Romaani“ aastakäikudega:

Aastakäigud 1922iiu- ja poolaahkkõites 730.—

„	1923	„	„	900.—
„	1924	„	„	950.—
„	1925	„	„	950.—
„	1926	„	„	950.—

„ROMAANI“ talitus.
Tallinn, Müüriwahe t. 16.

Rätsepaäri

MAX JOHANSON

(Petorburist).

Tallinn, Lühikejalg 6, kõnetr. 30-89

Wõtan tellimisi wastu kõiksugu
meesterahwa riilete peale.

Alaliselt suures wäljawalikus
moodsais mustreis kõigepare-
maid inglise riided, woodred
ja siidid.

Austusega

M. Johanson.

Shokolad ja kompõekid

Louise

Nõudke igalt poolt.